

sks Alles Kids!

**ORGANISATIE
VOOR
WELZIJNSWERK**

Project: Samen aan de slag!

Pedagogische ondersteuning van kinderdagverblijf

September 2010 tot juni 2011

Augustus 2011
Wilma Hage
Margot Kleijntjens

Inhoudsopgave

Inleiding	blz. 2
Samenvatting	blz. 3
Aanbevelingen	blz. 4
Ontstaan van het project	blz. 5
Wie zijn SKS Alles Kids en Stichting PUSH	blz. 6
Project: De vraag en het aanbod	blz. 10
Tijdslijn	blz. 11
Project: Samen aan de slag	blz. 12
Project: De uitvoering en de praktijk	blz. 15
Zijstappen	blz. 33
Bijlagen	blz. 34
Literatuur	blz. 72

Inleiding

Dit project is bedoeld om de pedagogisch medewerkers uit de kinderopvang te ondersteunen en te begeleiden wanneer zij kinderen in hun groep hebben die probleemgedrag vertonen.

Het is makkelijker om een hoge kwaliteit kinderopvang te realiseren wanneer kinderen leeftijdsadequaate, "normaal" gedrag vertonen. Wanneer kinderen probleemgedrag vertonen zijn medewerkers geneigd om vooral met dit gedrag aan de slag te gaan. Het stimuleren, het bieden van veiligheid en geborgenheid aan deze en andere kinderen in de groep komt op dat moment op de tweede plaats: de kwaliteit van de kinderopvang kan dan een stuk minder worden. Het ondersteunen van pedagogisch medewerkers bij het omgaan met kinderen die probleemgedrag vertonen en hierdoor dat probleemgedrag verminderen, verhoogt dan de kwaliteit van de opvang. Ook kan deze opvoedondersteuning de pedagogisch medewerkers in algemene zin helpen in hun dagelijkse werk.

Wij wilden met dit project inzoomen op kinderen, in de leeftijd van 0-4 jaar, van autochtone en allochtone afkomst. Het project is gericht op -met name- een groep kinderen woonachtig in een wijk met diverse culturen in Spijkenisse. Het probleemgedrag uit zich in agressief gedrag richting andere kinderen en de pedagogisch medewerkers, destructief gedrag, disrespect voor volwassenen en ongevoeligheid voor autoriteit. Daarnaast zijn ouders veelal ongevoelig voor feedback van de pedagogisch medewerkers, over het gedrag van hun kind.

Het project bestaat uit 3 elementen: ondersteuning van de pedagogisch medewerkers, opvoedondersteuning van ouders en hieruit voortvloeiend een programma om in soortgelijke situaties het probleemgedrag binnen een kinderdagverblijf terug te dringen. Wij denken dat de uitkomsten andere organisaties ook kan helpen.

Iedereen die betrokken is geweest met het tot stand komen van dit project en document worden enorm bedankt voor hun enthousiaste inzet.

Wilma Hage
Margot Kleijntjens

Resultaten en aanbevelingen

Het lijkt in eerste instantie veel: 10 maanden lang 1 dag per week actief op een kinderdagverblijf pedagogische ondersteuning bieden aan pedagogisch medewerkers, kinderen en ouders. Maar na een grondige kennismaking en inventarisatie van de problemen (2 maanden) bleven er nog maar 7 maanden over om werkelijk aan de gang te gaan met medewerkers en ouders. Tegelijkertijd moest alles wat bedacht was ontwikkeld en uitgetest worden. De laatste maand bleef over om alle informatie te verzamelen. En zo is dit boekwerk ontstaan met enorm veel informatie en gebruiksvormulieren. Maar wat heeft dit alles opgeleverd?

Tijdens het project hebben wij de volgende resultaten geboekt:

- ☞ **Het niveau van de pedagogisch medewerkers met** betrekking tot hun pedagogisch handelen is **verhoogd** door middel van de video interactie. Tijdens het project is het effect van bewustwording van wat bijvoorbeeld je stem en je handelingen naar kinderen doen, alleen maar toegenomen.
- ☞ **Veranderingen bij pedagogisch medewerkers** t.a.v. zowel eigen handelen als t.o.v. het handelen van collega's. Maar ook bij de medewerkers zelf is er een verandering waarneembaar zo konden sommige **beter omgaan met feedback**.
- ☞ Veranderingen in de groep, door **beter inzicht in gedrag van kinderen** kwamen er afspraken hoe met specifieke kinderen om te gaan. **Een betere samenwerking** bij probleemgedrag is op gang gekomen.
- ☞ Medewerkers hebben een **breder kijk op situaties en anticiperen beter** op diverse situaties. Men ging meer kinderdagverblijf breed denken, in plaats alleen vanuit de eigen groep. Het zoeken naar oplossingen (eerste intern en daarna pas extern) is enorm gegroeid.
- ☞ Er zijn **4 ouder-kindparen intensief begeleid**, 3 gezinnen zijn thuis begeleid. Ouders stonden actief en positief tegenover hulp binnen hun gezin.

Aanbevelingen

1. Doorgaan met de **doorgaande opvoedlijn** door gemeente/ouders/kinderen/SKS Alles Kids. Samen aan de slag, zodat de ontwikkeling van kinderen gestimuleerd wordt. Concreet wordt het kind door zowel ouders als pedagogisch medewerkers opgevoed en gestimuleerd. De samenwerking beter uitvouwen. Zowel SKS als de gemeente hebben hierin een rol. Advies is om een werkgroep te maken om dit verder uit te werken.
2. Aanbevolen wordt: een **Zorgroute** te bedenken waarbij bijvoorbeeld een interne begeleider op het kinderdagverblijf een grote rol kan spelen. Kinderen die daar 4/5 dagen per week komen worden het eerst gesignaleerd, als het gaat om bijzonder gedrag of ontwikkelingsachterstanden. Medewerkers zijn echter niet verder opgeleid om hier mee adequaat mee aan de slag te gaan, ook al zien zij de kinderen veel uren en spreken ze ouders twee keer per dag.

Door vroeg te signaleren en te adviseren is hier voor alle partijen (ouders, kinderen, school en gemeente) een voordeel mee te behalen.

3. **Een interne opvoedcursus** voor re-integratie ouders i.s.m. de gemeente is nodig. De ouders van deze groep gaan speciaal naar school om terug in de arbeidsmarkt te komen. Een opvoedcursus voor deze ouders gecombineerd met hun opleiding en straks ook hun werkzaamheden zou van groot belang zijn. Bijvoorbeeld: Hoe combineer je werk/stage met je gezin/kinderen.
4. Voor de re-integratie/verticale groep moet een **ander concept** komen, deze groep is qua problematiek zwaarder dan de reguliere groepen. In plaats het criterium: wegen op leeftijd zou het goed zijn deze kinderen te **wegen op hun gedrag**. Dit zou de groep/de kinderen en de medewerkers ten goed komen.
5. De wens is **voortgaan op het ingeslagen** traject. Er is heel hard gewerkt en er is enorm veel informatie voorhanden om door te gaan ondanks dat de subsidie van het ministerie is gestopt.

Ontstaan van het project

Drie jaar geleden liep ik als locatiemanager van een kinderdagverblijf tegen problemen aan die zich voordeden op een van mijn locaties.

Pedagogisch medewerkers die aangaven het gedrag van kinderen belastend te vinden, zowel voor de groep als voor henzelf. Deze medewerkers zijn al meerdere jaren werkzaam in de kinderopvang en beschikken over een behoorlijke pedagogische ervaring.

Na goed overleg met de pedagogisch medewerkers en directie hebben wij destijds diverse mogelijkheden besproken en uitgeprobeerd.

Zo hebben we een aantal maanden een 3^e pedagogisch medewerker ingezet als ondersteuning en ontlasting van de vaste medewerkers. Dit was niet continue te realiseren gezien de hogere personeelskosten die dit met zich meebrengt.

We hebben het opvoedbureau benaderd, zij gaf aan dat de medewerkers het in haar ogen goed deden en verder kon zij ons niet verder op weg helpen met de nodige hulpmiddelen.

Wij adviseerden ouders naar het opvoedbureau te gaan, maar de ouders deden dit niet, wat wij ook probeerden. Het was een stap te ver voor ouders.

Ook hebben we onze interim pedagoog benaderd voor advies en zij gaf aan dat er meer nodig is dan alleen het bevorderen van deskundigheid bij pedagogisch medewerkers.

Toen kwam de mogelijkheid om subsidie aan te vragen bij het ministerie van sociale zaken.

We hebben veel gebeld en gemaïld met andere organisaties in het land, voor het verkrijgen van hun ondersteuningsverklaring. Het zoeken naar een organisatie die de juiste deskundigheid had om met mij het project op te zetten was een hele klus. Toen volgde het indienen van de aanvraag voor de subsidie bij het ministerie van sociale zaken en werkgelegenheid, daarna de toekenning van de subsidie en kon het project van start gaan.

Samen met stichting Push ben ik in april 2010 van start gegaan met het maken van een stappenplan. Hoe te starten met dit project, wat eerst, welke bouwstenen hebben we nodig om zo ons doel zo goed mogelijk te bereiken.

Nu ruim een jaar na de start kijk ik terug op een zeer zinvol en nuttig project, waar wij veel leerpunten hebben opgedaan. Wij delen dit graag met anderen.

Wilma Hage
Locatiemanager

Wie zijn SKS Alles Kids en Stichting PUSH

SKS Alles Kids

GROOT en KLEIN bij SKS Alles Kids

Zeg 'kinderopvang' in Spijkenisse en je zegt 'SKS Alles Kids'. We zijn bijna synoniem geworden voor kinderopvang. Bijna 20 jaar actief, en in die tijd uitgegroeid tot de grootste partij op de markt in Spijkenisse. Sinds eind 2007 zijn wij ook actief in Nootdorp, we bieden daar ongeveer 30% van het opvangaanbod aan. Maar als het om kinderen gaat, telt groot niet. Dan gaat het om betrouwbaarheid, om persoonlijke aandacht, om oog voor het welzijn en de ontwikkeling van uw kind. Wel, bij SKS Alles Kids gaan schaalgrootte en kwaliteit in dienstverlening hand in hand. Mogen we u onderstaand laten kennismaken met onze visie op professionele kinderopvang?

Onze kracht

De kracht van een organisatie als SKS Alles Kids is dat we, naast twee locaties in Nootdorp, in elke wijk in Spijkenisse thuis zijn. Letterlijk. Ook bij u in de buurt bieden we een opvangmogelijkheid. Eén die nauw aansluit bij uw eigen ideeën over de opvang van uw kind(eren), want geen twee vestigingen zijn gelijk. De omvang verschilt, de sfeer is anders, het accent ligt op andere activiteiten. En de ene keer vindt u SKS Alles Kids in een grote, verbouwde boerderij, de andere keer heten we u welkom in een sportcentrum.

SKS Alles Kids, een schakel in de ontwikkeling

Door die diversiteit in locaties en soorten opvang loopt altijd een herkenbare rode draad. Waar SKS Alles Kids voor staat, is meer dan het tijdelijk uit handen nemen van de zorg voor uw kind: voor ons is kinderopvang een belangrijke schakel in de ontwikkeling en het welzijn van kinderen. Elk kind verdient in de ogen van SKS Alles Kids dezelfde kansen om zich te ontwikkelen tot een zelfstandig mens, in een omgeving waarin geborgenheid en uitdaging hand in hand gaan.

Onze unieke werkmethoden

Bovenstaande visie is de basis voor onze manier van werken en voor ons pedagogisch beleid. En voor de werkmethoden die we gebruiken. We werken bijvoorbeeld met een programma voor Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE), dat gericht is op het voorkomen van achterstanden in de ontwikkeling van kinderen die de overstap naar de basisschool maken. Een ander project, Boekenpret, helpt de taalvaardigheid van peuters op gang. We stimuleren kinderen bij het ontwikkelen van hun persoonlijke en sociale kwaliteiten, maken ze wegwijs in het samen spelen en samen delen. Met al wat oudere kinderen verdiepen we ons in thema's die hen direct raken. Pesten op school bijvoorbeeld, of gezond leven.

De veiligheid staat centraal

Centraal staat ook een veilige omgeving. U mag SKS Alles Kids langs elke kwaliteitsmeetlat leggen: we voldoen aan alle regels die aan kinderopvang worden gesteld. ISO-certificering is een bewijs van ons streven naar kwaliteit. Wij zorgen niet alleen voor een fysiek veilige omgeving, maar ook voor een emotioneel veilige omgeving zodat de kinderen zich in alle opzichten veilig voelen bij ons.

Medewerkers met passie en professionaliteit

Diezelfde eisen stellen we ook aan onze medewerkers. Mensen die goed opgeleid zijn, maar bovenal een passie hebben voor het werken met kinderen. Een intern kwaliteitenmanagementsysteem is de basis om medewerkers alles uit zichzelf te laten halen wat ze in zich hebben. Deze kwaliteiten zijn passie, resultaatgerichtheid, klantgerichtheid, samenwerking en flexibiliteit. Door een aantrekkelijk programma samen te stellen voor stagiaires, weten we ook nieuwe medewerkers aan ons te binden en de continuïteit van onze dienstverlening veilig te stellen. Nieuwe medewerker ben je trouwens pas 'officieel' als je voldoet aan de hoge SKS Alles Kids-normen. En onze medewerkers blijven leren, ook als ze eenmaal in dienst zijn. Ze worden getraind op pedagogische, communicatieve en organisatorische talenten.

Contacten met andere organisaties

Ook overleggen we bij SKS Alles Kids regelmatig met andere organisaties die raakvlakken hebben met ons werk. Zoals scholen, opvoed- en consultatiebureaus, maatschappelijk werkers en de gemeente Spijkenisse of Nootdorp. En iets heel anders: die maatschappelijke oriëntatie vindt u ook terug in onze activiteiten voor kinderen die het minder goed hebben. Wij organiseren regelmatig acties voor speciale projecten of onze "geadopteerde" crèche in een dorpje in Zuid-Afrika. Sinds 2009 zijn wij ook nauw betrokken bij een weeshuis Kamunyak in Kenia. Een inwonster van Spijkenisse geeft hier wezen een kans op een beter leven.

Stichting PUSH

PUSH is een organisatie voor welzijnswerk gevestigd in Hellevoetsluis. De activiteiten worden uitgevoerd in de gemeenten Bernisse, Brielle, Hellevoetsluis, Ouddorp, Rozenburg, Spijkenisse en Westvoorne. De kerncompetentie van de organisatie is het ontwikkelen, ondersteunen en uitvoeren van projecten op het brede terrein van het welzijnswerk. PUSH heeft als missie:

*Werken aan de vergroting van het perspectief van mensen:
PUSH Your World*

Visie en perspectief

PUSH heeft een aantal kernexpertises in huis. Deze kernexpertises zijn:

- Activeren (empowerment van groepen en individuen)
- Verbinden (aanbrengen van sociale samenhang in steden/dorpen/wijken/buurt en tussen groepen mensen)
- Intervenieren (gedragsveranderingen bewerkstelligen in steden/dorpen/wijken/buurt en of bij groepen/individuen)
- Signaleren (maatschappelijke ontwikkelingen duiden en in beeld brengen)
- Ontwikkelen (ontwerpen van nieuwe diensten op basis van vragen uit de markt)

PUSH wilt vernieuwend zijn. Elke welzijnsorganisatie opereert op het snijvlak van twee opdrachtgevers. Enerzijds zijn daar de lokale overheden. Anderzijds is daar de klant, de burger, en zijn er tal van maatschappelijke organisaties die op de een of andere wijze ook betrokken zijn bij het uitvoeren van diensten in het publieke domein. Als een goed ondernemer beschouwen we die klant eveneens als onze opdrachtgever. De snelle veranderingen in de samenleving maken dat dwingend noodzakelijk. Opvoedingsvragen van gisteren zijn anders dan die van vandaag. De leefwereld van jongeren vernieuwt voortdurend. De informatiemaatschappij dringt op. Het is daarom vanzelfsprekend dat ontwikkelen en vernieuwen een kernexpertise van een welzijnsonderneming moet zijn.

PUSH handelt vanuit de volgende visie:

- De dienstverlening is gebaseerd op het idee dat we autonome (groepen) mensen ondersteunen en activeren. Leren, ontwikkelen en het zelf kunnen maken van keuzes staat daarbij voorop.
- Zelfredzaamheid staat vooraan. Onze diensten en producten zijn gericht op het faciliteren van zelfredzaamheid.
- De dienstverlening draagt bij aan sociale en maatschappelijke betrokkenheid en participatie van (groepen) mensen. Naar onze opvatting is het voor het welbevinden van mensen noodzakelijk dat men beschikt over een eigen sociaal netwerk en dat mensen meedoen/participeren in de samenleving.
- Welzijnsorganisatie PUSH wilt een lerende en ontwikkelende organisatie zijn voor haar klanten, maar ook voor de medewerkers.

Kerndiensten

Stichting PUSH is actief op de navolgende werkvelden:

- Vrijwilligerswerk
- Mantelzorg
- Maatschappelijke stage
- Opbouwwerk
- Sociaal juridische dienstverlening
- Sportopbouwwerk
- Opvoedingsondersteuning
- Jongerenwerk
- Peuterspeelzalen
- Projectontwikkeling

De (welzijns) markt vraagt een productgerichte aanpak binnen welzijnswerk. Al onze producten staan in ons digitale productenboek. Ook kunt u de activiteiten van PUSH volgen op de website.

Samenwerking

Om de activiteiten en diensten zo goed mogelijk te implementeren in de samenleving werken we intensief samen met andere organisaties. Bij alle producten zoeken we partners, die op de een of andere manier iets bij kunnen dragen.

Onderwijs en Opvoedingsondersteuning

Vanaf 1993 is onze organisatie actief op het gebied van onderwijskansen en opvoedingsondersteuning. We richten ons op ouders, kinderen, scholen, peuterspeelzalen en kinderdagverblijven. Werd er in het begin veel gebruik gemaakt van bestaande programma's, al snel bleek dat deze aangepast moesten worden om optimaal te kunnen draaien. In alle programma's gaan we uit van de volgende visie:

- Onderwijs/opvoedkansen i.p.v. achterstanden,
- De kracht van de opvoeder en de mogelijkheden van het kind exploreren en versterken,
- Aansluiten bij bestaande vaardigheden om het vervolgens een niveau verder te brengen,
- Samen brengen/verbinden van ervaringen/opvoeders,
- Bundelen van signalen en omzetten in programma's/projecten,
- Het realiseren van een doorgaande lijn kind – gezin – school/instelling,
- Brugfunctie van opvoedtheorie naar opvoedpraktijk.

Programma's die met succes zijn of worden uitgevoerd:

Bestaande programma's:	Programma's die zelf ontwikkeld zijn:
Instap/Opstap/Overstap/ Opvoeden en Zo/ Peuter Inzicht / VVE Thuis	<ul style="list-style-type: none">- Vaders leren mee (Turkse en Marokkaanse vaders)- Opvoeden binnen twee culturen (Somalische vrouwen)- Opvoeden nu verder (Opvoedcursus 1 jaar tot 11 jaar)- Leefstijldag (Ouderaanbod gekoppeld aan onderwijs)- Sleutelen (Leesstimuleringsprogramma voor thuis)- PeuterPlus (Extra aanbod voor Peuters te stimuleren)- VVE de Oudercomponent (Ouderbijeenkomst voor VVE instellingen)- VVE materiaal om thuis VVE te stimuleren- Samen pedagogische aan de slag een aanbod voor kinderdagverblijven. (<i>Nieuw 2011</i>)

Project: De vraag en het aanbod

De vraag van SKS Alles Kids aan PUSH

Ontwikkel een project dat gericht is op de ondersteuning en begeleiding van pedagogisch medewerkers uit de kinderopvang, wanneer zij kinderen in hun groep hebben die probleemgedrag vertonen. Het is belangrijk om tijdens dit project in te zoomen op:

Kinderen:

- In de leeftijd van 0-4 jaar,
- Van allochtone afkomst,
- Met probleemgedrag gericht op kinderen en pedagogisch medewerkers,
- Die disrespect voor volwassenen hebben en ongevoelig voor autoriteit zijn.

Ouders:

- Door het bieden van opvoedondersteuning,
- Die ongevoelig voor feedback zijn over het gedrag van hun kind. Vaak niet eens het gedrag van hun kind willen (h)erkennen.

Pedagogisch medewerkers:

- Door ondersteuning bieden.

Doelstelling van het project:

Probleemgedrag zoals hierboven beschreven terug te dringen binnen het kinderdagverblijf via een andere rolinvulling van de pedagogisch medewerker.

Het aanbod van PUSH

Het is een zeer interessante uitdaging om een aanbod te ontwikkelen op de vragen van het kinderdagverblijf. Vooral de wijken waar ouders andere normen en waarden hanteren zijn bekend terrein. Alle opvoedprogramma's die PUSH de afgelopen 16 jaar heeft aangeboden, waren gericht op allochtone/multiculturele groepen. Omdat er gezien de probleemstelling geen bestaand programma voor handen is zal er een programma op maat ontwikkeld worden, waarin alle betrokkenen een rol spelen.

De volgende onderdelen zullen aanbod komen:

- ☞ Scan/ inventarisatie van de problematiek,
- ☞ Ondersteuning pedagogisch medewerkers die direct toepasbaar is op de werkvloer,
- ☞ Het organiseren van thema avonden gericht op: Opvoeden binnen andere culturen en omgaan met probleemgedrag bij jonge kinderen (groepsproces),
- ☞ Individuele begeleiding van pedagogisch medewerkers,
- ☞ Ouderavonden voor ouders (groepsproces),
- ☞ Oudergesprekken (individueel traject met mogelijkheden tot samenwerking en hulpverlening),
- ☞ Alle gebruikte onderdelen worden verwerkt in een instrument dat gebruikt kan worden binnen de kinderopvang.

Er kan, als dit wenselijk is, een keuze gemaakt worden uit bovenstaande stappen/onderdelen.

Tijdslijn project

	Tijdslijn	Wat is de geplande activiteit?	Wie voert de geplande activiteit uit?	Wanneer wordt de activiteit uitgevoerd?	Wat voor resultaat beoogt de activiteit te realiseren?
0	April 2010 tot augustus 2010	Voorbespreking ontwikkeling werkplan: samen aan de slag	Wilma Hage = projectleider Margot Kleijntjens = Extern deskundige/pedagoog	2/3 ^{de} kwartaal 2010	Het komen tot een samenwerking en een plan ontwikkelen
0	31 mei 2010	Kennismaking team	Projectleider i.s.m. pedagoog	2 ^{de} kwartaal 2010	Elkaar leren kennen, en alvast betrekken bij het project.
1	Sept 2010	Scan ontwikkelen en inventarisatie problematiek KDV, gericht om te kunnen ondersteunen	Pedagoog (Margot Kleijntjens)	3 ^{de} kwartaal 2010, begin september ontwikkeld eind september verwerken	Inzicht in problematiek die leeft op KDV, voorbereiding op ondersteuning pedagogisch medewerkers
1	Oktober 2010 tot juni 2011	Ondersteunen van pedagogisch medewerkers, Ondersteuning op de werkvloer. Pedagoog Margot Kleijntjens is wekelijks op de groep geweest	Project leider Pedagoog	Vanaf 1 september 2010 tot 1 juni 2011 wekelijks.	Door het spreekbaar maken van het probleem gedrag: is het afgenomen tot leeftijdsadequaat niveau
1	Oktober – Nov. 2010	Thema avond: Opvoeden	Pedagoog Projectleider	3 ^e kwartaal 2010	Kennis en inzicht gericht op pedagogische handelen in de KDV
1	Nov. 2010	Thema: avond Opvoeden en culturele test	Pedagoog Project leider	4 ^e kwartaal 2010	Kennis en inzicht van diverse culturen gericht op opvoeding
1	Mei 2011	Thema: omgaan met probleemgedrag	Pedagoog Project leider	2 ^e kwartaal 2011	Kennis en inzicht in diverse probleemgedragingen, gericht op de praktijk
1	Dec. 2010 - juni 2011	Directe begeleiding gesprekken met pedagogisch medewerker op de werkvloer (video (interactie) groepjes gewijs	Pedagoog/ projectleiders i.s.m. de 15 pedagogisch medewerkers	2 x per maand Start 3 ^e kwartaal 2010 tot en met 2 ^{de} kwartaal 2011	Opvoedingsvaardigheid en vergroten doormiddel van videobeelden
2	31 maart 2011	Ouderavond voor ouders Bespreken van opvoedvaardigheden voor ouders	Projectleider Locatiemanager Pedagoog	1ste kwartaal 2011	Opvoedingsondersteuning aan ouders
2	Dec. 2010 tot juni 2011	Oudergesprekken door het team en sommige ouders i.s.m. pedagoog	Door het team (15 pedagogisch medewerkers) i.s.m. pedagoog	4 ^e kwartaal 2010 en 2 ^e kwartaal 2011	Bevorderen van de ouder betrokkenheid
2	Dec. 2010 tot juni 2011	Huisbezoeken	Pedagoog	4 ^{de} kwartaal 2010 tot en met 2 ^{de} kwartaal 2011	Ouders thuis activeren om met hun kind pedagogisch aan de slag te gaan/ ouder kind interactie stimuleren
3	Januari 2011	Tussentijdse evaluatie	Projectleider Locatiemanager Pedagoog	1 ^e kwartaal 2011	
3	Juli 2011	Eindevaluatie	Locatiemanager Pedagoog	3 ^e kwartaal 2011	
3	Juni 2011	Instrument ontwikkelen om te gebruiken binnen de kinderopvang	Locatiemanager Manager communicatie Administratief medewerker Pedagoog	2 ^e kwartaal 2011	Terugdringen van probleemgedrag in de kinderopvang

Project Samen aan de slag: Algemeen

Tijdspad: september 2010 tot en met juni 2011

Algemeen doel: Pedagogisch medewerkers extra opvoedvaardigheden leren waardoor ze zowel met kinderen als met ouders uit diverse culturen kunnen omgaan. Het terugdringen van het probleemgedrag bij de kinderen op het kinderdagverblijf.

Subdoelen:

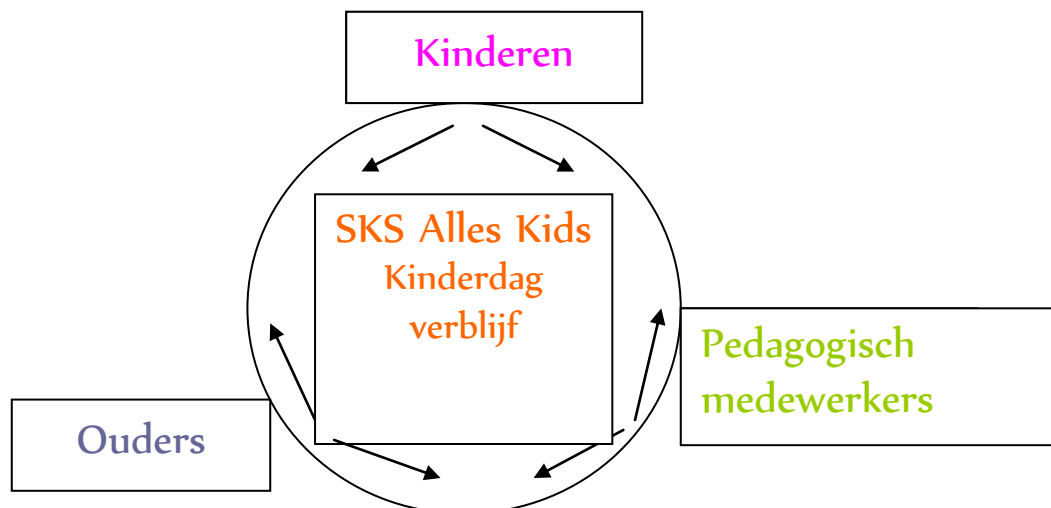
- Het vergroten van de ouderbetrokkenheid.
- Het bevorderen van integratie door ouders met elkaar in contact te brengen.
- Ouders meer inzicht te geven in opvoeding en ontwikkeling van het kind door middel van een thema ouderbijeenkomsten.

Vooraf zal er een nulmeting/beoordeling plaatsvinden onder de pedagogisch medewerkers, die terugkomt in de tussentijdse en eindevaluatie, om te bekijken of de doelstellingen bereikt zijn.

Doelgroep: Pedagogisch medewerkers die werken met allochtone (problematische) kinderen (0-4 jaar) en hun ouders.

Korte productbeschrijving

Een programma ontwikkelen en aanbieden waardoor de sfeer op het kinderdagverblijf zowel met kinderen als ouders in goede harmonie verloopt. Het programma is gericht op opvoedvaardigheden die voor alle culturen gebruikt kunnen worden, maar ook op diverse lagen ingezet kunnen worden. Na een scan waarin het probleemgedrag gedefinieerd is, zal tevens bekeken worden welke vaardigheden wel of niet aanwezig zijn. Of mogelijk niet gehanteerd worden. Het is van belang om het probleem op drie niveaus aan te pakken en interventies te plegen:

Uitvoeringstaken: De pedagogische trainer van Stichting PUSH voert het programma uit op het kinderdagverblijf in de gemeente Spijkenisse i.s.m. de locatiemanager van het dagverblijf. De uitvoering wordt gedaan in de volgende stappen, die elk uitvoerig beschreven zijn in het hoofdstuk: De uitvoering en de praktijk.

Stap: Scan en inventarisatie

Duur: 1 tot 2 maanden (september /oktober 2010)
Doel: Inzicht krijgen in de problematiek.
Inhoud: Los van de verschillende onderdelen waarop we aan de slag willen gaan met alle betrokkenen, zal er eerst een korte scan/inventarisatie moeten plaatsvinden gericht op alle betrokkenen. De volgende vragen zullen o.a. centraal staan:

Op **pedagogisch medewerker** niveau:

- Definiëren van het gedrag waar de leidsters tegenaan lopen, welke vaardigheden gebruiken ze nu die wel en niet werken.

Op **kind** niveau:

- Waar bestaat het probleemgedrag precies uit, welke handelingen (verbaal/non verbaal) laten de kinderen zien. (korte observatie in de verschillende groepen)

Op **ouder** niveau:

- Van welke afkomst is de ouder. Welke opvoedvaardigheden ontbreken bij deze ouders. (korte inventarisatie van (culturele) eigenschappen door observatie en in gesprek gaan met bepaalde de ouders)

Stap: Ondersteuning van pedagogisch medewerkers op de werkvloer

Duur: 40 weken (oktober 2010 tot juni 2011)
Doel: Het probleemgedrag laten afnemen.
Inhoud: Na bewustwording van sterke en positieve kanten van de groep gaan we aan de slag met de zwakke kanten. De balans is hierbij van belang. Het ventileren en actief communiceren van en met de medewerkers komt wekelijks terug.

Stap: Thema-avonden voor pedagogisch medewerkers

Duur: Oktober/november 2010 en mei 2011
Doel: Pedagogisch medewerkers kennis en inzicht laten krijgen in opvoeden binnen verschillende culturen en omgaan met probleemgedrag.
Inhoud: Theorie en praktijk samenbrengen gericht op opvoedvaardigheden/culturele aspecten/hanteren van probleemgedrag van jonge kinderen. Waar liggen grenzen en waar liggen mogelijkheden.

Stap: Begeleidingsgesprekken met pedagogisch medewerkers d.m.v. video interactie begeleiding

Duur: 1 x per maand (oktober 2010 tot juni 2011)
Doel: Opvoedingsvaardigheden vergroten.
Inhoud: Door middel van o.a. video interactie de pedagogisch medewerkers bewust worden maken van hun opvoedvaardigheden. Door video opnamen en de gesprekken die daar uit voortvloeien, inzichtelijk maken wat hun handelingen zijn en het gevolg van interventies die wel of niet uitgevoerd worden.

Stap: Ouderavonden voor ouders

Duur: Maart 2011
Doel: Vergroten van opvoedvaardigheden van ouders.
Inhoud: Avonden waarin basis opvoedvaardigheden centraal staan zoals o.a.: prijzen/ regels, grenzen en praten met je kind.

Stap : Evaluatie/rapportage/instrument ontwikkelen

Duur: Juni 2011

Doel: Schriftelijk rapporteren, zowel de product- als proceskant belichten van het gehele project.

Inhoud: Een tussentijdse evaluatie moment met SKS Alles Kids en een eind evaluatie. Als wat ontwikkeld is samenbundelen tot een bruikbaar instrument voor andere kinderdagverblijven.

Te behalen resultaten na de stappen

- Kennis en inzicht van de problematiek bij medewerkers,
- Opvoedvaardigheden bij medewerkers vergroten,
- Opvoedingvaardigheden bij ouders verbeteren,
- Ouderbetrokkenheid bevorderen,
- Het probleemgedrag bij kinderen terugdringen.

Project Samen aan de slag: De uitvoering en de praktijk

De stappen die Stichting PUSH ontwikkeld heeft zijn door SKS Alles Kids omgezet in activiteiten. Er is gekozen voor een indeling in drieën namelijk:

Activiteit 1 Ondersteuning pedagogisch medewerkers

Activiteit 2 Ouderbetrokkenheid

Activiteit 3 Ontwikkelen van het document

Binnen deze 3 activiteiten zijn weer alle stappen verwerkt, gericht op ontwikkeling van de stap, vervolgens de uitvoering en als laatste een instrument dat te gebruiken is als document voor de kinderdagverblijven. Het document is terug te vinden in de bijlage.

Hieronder volgt een overzicht van de drie activiteiten met daarin verwerkt de stappen. Elke stap bestaat uit fase ontwikkeling, uitvoering en instrument.

Activiteit 1 Ondersteuning pedagogisch medewerkers

- **Stap: Scan en inventarisatie**
 - Op pedagogisch medewerker niveau
 - Op kind niveau
 - Op ouder niveau
- **Stap: Ondersteuning van pedagogisch medewerkers**
 - Omgaan met jonge kinderen die niet luisteren
- **Stap: Themabijeenkomsten voor pedagogisch medewerkers**
 - Thema bijeenkomsten:**
 - Opvoed-fris-cursus
 - Pedagogische vaardigheden in de praktijk en opvoed culturele test
 - Problematische gedrag
 - Extra Zorgaanbod voor gezinnen
 - Extra VVE Thema Wie ben ik?
- **Stap: Individuele begeleidingsgesprekken met pedagogisch medewerkers d.m.v. video interactie begeleiding**

Activiteit 2 Ouderbetrokkenheid

- **Stap: Ouders betrekken, ouderavond en huisbezoeken.**

Activiteit 3 Ontwikkeling van het document

- **Stap: _Evaluatie/rapportage/instrument en document ontwikkelen**

Activiteit 1 Ondersteuning pedagogisch medewerkers

Stap: Scan en inventarisatie

Duur: 1 tot 2 maanden (september/oktober 2010)

Doel: Inzicht krijgen in de problematiek.

Inhoud: Los van de verschillende onderdelen waarop we aan de slag willen gaan met alle betrokkenen, zal er eerst een korte scan/inventarisatie moeten plaatsvinden gericht op alle betrokkenen. Volgorde van de scan is: eerst pedagogisch medewerkers, dan kinderen en als laatste ouders, het kan zijn dat er processen door elkaar heen lopen.

Instrument : Enquête ontwikkelen voor pedagogisch medewerkers.

Effect bereikt: Inzicht gekregen waar pedagogisch medewerkers vastlopen, maar ook hun balans moeten zoeken tussen taken en met kinderen spelen.

Dit kinderdagverblijf bestaat uit 4 groepen met in het totaal 90 kinderen:

- 1x verticale integratie (max. 15 kinderen) 0-4 jaar
- 1x 0 – 1,5 jaar (9 kinderen)
- 1x 1,5 tot 2,5 jaar (12 kinderen)
- 1x peutergroep (14 kinderen)

Het inventariseren van de problemen op dit kinderdagverblijf gaat in 3 niveaus:

- Op pedagogisch medewerker niveau
- Op kind niveau
- Op ouder niveau

Op pedagogisch medewerker niveau: Interview en enquête

Doel: Definiëren van het gedrag waar de pedagogisch medewerkers tegenaan lopen, welke vaardigheden gebruiken ze nu die wel en niet werken.

Methodiek: Interview met open vragen en enquête voor alle pedagogisch medewerkers.

Instrumentontwikkeling: Vragenlijst die omgezet wordt in een enquêteformulier die gebruikt kan worden in kinderdagverblijven. (Zie bijlagen Deel ontwikkeling, uitvoering en instrument)

Interview/enquête vragen die van belang zullen zijn:

Pedagogisch medewerker: naam/leeftijd/opleiding/jaren van ervaring/hoeveel dagen werkzaam.

Welke groepen werkzaam?

Wat gaat er **goed** in die groepen?

Wat gaat er **moeizaam** in die groepen?

Welke positieve **bijdrage** levert de medewerker aan de groep?

Wat vindt de pedagogisch medewerker **moeilijk gedrag** om mee om te gaan? Of wanneer loopt ze vast?

Welke vaardigheden **mist** de pedagogisch medewerker?

(zie bijlagen Deel Enquête formulier)

Op kind niveau observeren:

Doel: Waar bestaat het probleemgedrag precies uit, welke handelingen (verbaal/non verbaal) laten de kinderen zien. (korte observatie in de verschillende groepen)

Methodiek: Observeren van kind/de gehele groep.

Instrumentontwikkeling: Observatie lijst ontwikkelen. (zie bijlagen Deel instrument)

Op ouder niveau interviewen en enquête:

Doel: Ouders informeren over het project. Inventariseren van welke culturen er binnen dit kinderdagverblijf zijn. Welke behoefte hebben sommige ouders m.b.t. informatie over opvoedvaardigheden.

Methodiek: Interview met open vragen voor een aantal ouders.

Instrument ontwikkeling: Vragenlijst ontwikkelen voor specifieke ouders opvoedproblemen. (Zie bijlagen Deel scan en instrument)

Deel uitvoering Stap: Scan en inventarisatie

Welke onderdelen vielen er op?

Samenvatting van verwerking pedagogisch medewerker interview en/of enquête. Zie voor de gehele verwerking enquête in de bijlage uitvoering stap Scan en inventarisatie. Deze enquête werd door 12 medewerkers ingevuld en had open vragen. De vragen die hier onder te zien zijn, waren door minimaal 4 medewerkers genoemd en maximaal 12 medewerkers.

<i>Wat gaat er goed in je groep(en) (Omschrijf waar je trots op bent m.b.t. de kinderen/ouders/collega's)</i>	aantal
• Kinderen vertrouwen je	7
• Prettig omgang met ouders, ze vragen veel en vertrouwen je	5
• Contact collega's onderling is goed en dat we zelfstandig zijn	6
<i>Wat gaat er moeizaam in de groep(en)? (Met betrekking tot de kinderen/ouders/collega's)</i>	
• Kinderen die niet luisteren naar regels/juiste aanpak moeizame kinderen	7
• Het steeds van de groep moeten en extra taken erbij	4
• Communicatie met sommige ouders	6
<i>Welke positieve bijdrage lever jij aan de groep? (kinderen//ouders)</i>	
• Open en vertrouwd met ouders, dingen/advies goed overbrengen naar ouders	5
<i>Als je iets zou willen veranderen wat zou je willen veranderen?</i>	
• Werkverdeling (meer tijd met kinderen)	4
• Opfrissen groep / ruimte veranderen/ snoezel ruimte	6
• Keukenhulp	4
<i>Wat vind je als pedagogisch medewerker moeilijk gedrag om mee om te gaan? Of wanneer loopt je vast?</i>	
• Kinderen die na zoveel keer niet luisteren of niet kunt bereiken of bepaald negatief gedrag vertoont bv andere kinderen pijn doen.	12
• Ouders die niet mee willen werken of waarmee je niet kan praten of gedrag van het kind ontkennen	6
<i>Welke vaardigheden mis je als pedagogisch medewerker?</i>	
• Meer weten over probleemgedrag	4
• Alle dingen op tijd afkrijgen, niet schuldig voelen meer tijd voor de kinderen.	4

Deze enquête vormde de basis voor alle andere stappen. Het was belangrijk om de input van medewerkers te krijgen, sommige antwoorden op vragen lagen meer instellingsgericht andere paste goed in het project. De uitslag is besproken met de medewerkers die zich goed konden vinden in de uitslag. Vervolgens is de enquête die uit open vragen bestond omgevormd tot een enquête met meerkeuze antwoorden. Waardoor het makkelijker in te vullen en te verwerken is. (Zie in bijlagen Instrument/ document: enquête).

Stap: Ondersteuning van pedagogisch medewerkers

Duur: 40 weken (vanaf september 2010 tot juni 2011)

Doel: Het probleemgedrag laten afnemen. Door het bespreekbaar maken van het probleemgedrag is het afgenomen tot leeftijdsadequaat niveau.

Inhoud: Na bewustwording van sterke en positieve kanten van de groep, gaan we aan de slag met de zwakke kanten. De balans is hierbij van belang. Het ventileren en actief communiceren van en met de medewerkers komt wekelijks terug. Na invoering van video interactie begeleiding en thema avonden voor pedagogisch medewerkers terugkoppelen van geleerde, in de groep. Omgaan met probleemgedrag wordt individueel opgepakt met leidster.

Instrument: Een werkwijze ontwikkelen: Hoe om te gaan met jonge kinderen die niet luisteren.

Effect bereikt: Veel bekende pedagogische vaardigheden werden al gebruikt, maar bij sommige kinderen met specifiek gedrag werkte dat niet. Uit de gesprekken kwam daarom ook onder andere naar voren dat sommige kinderen eerder doorverwezen moeten worden en soms niet thuis horen op een regulier kinderdagverblijf of met extra ondersteuning. bijvoorbeeld een extra pedagogisch medewerker op de groep.

Voordat je begint met een kind dat niet luistert vul je eerst het volgende in:

Kinderen die niet luisteren aanpak	
Naam / geboorte datum:	
Omschrijf gedrag kind:	
Hoelang duurt het gedrag en wanneer is het ontstaan?	
Welke handelingen heb je tot nu toe gedaan om het gedrag te beïnvloeden?	
Welke interventie kies je, waarom en hoelang ga je deze toepassen?	

Deel ontwikkeling/uitvoering en instrument

Stap: Ondersteuning van pedagogisch medewerkers

Omgaan met jonge kinderen die niet luisteren

Het is van belang dat de kinderen die komen op een kinderdagverblijf zich eerst veilig voelen en de medewerkers en groepsgenootjes eerst goed leren kennen. Kinderen moeten vaak de regels en structuur leren eigen maken. Er is altijd een vast dagritme wat veel kinderen houvast geeft.

Maar jonge kinderen zitten ook in een ontdekkingsfase en grenzen opzoekfase. Hierdoor moeten medewerkers het onderzoeken als een positieve ontwikkeling zien, maar bij het grenzen opzoek-gedrag duidelijk zijn, wat wel en niet gewenst is. Aangezien het geweten nog in ontwikkeling is blijven regels en grenzen vooral gelden als de pedagogisch medewerker in de buurt is of kijkt. Sommige kinderen blijven storend gedrag laten zien en storen daarbij de groep. Voor deze kinderen zijn de volgende mogelijkheden op een rijtje gezet om het gedrag van hen te beïnvloeden.

Mogelijkheden om het gedrag te beïnvloeden.

- Het gedrag wat wel lukt belonen en positief benaderen, i.p.v. steeds het negatieve gedrag veel aandacht te geven.
- Het kind aangeven wat wel positief gedrag is en uitleggen dat het kind een keus heeft of een alternatief.
- Duidelijk verwoorden wat er van het kind verwacht wordt en wat er m.b.t. activiteiten nog in petto is. Sommige kinderen vinden bepaalde activiteiten niet leuk en door in het vooruitzicht te stellen wat wel leuk is, is het soms haalbaar het negatieve gedrag in te perken. (Bijvoorbeeld: opruimen is niet leuk, maar buiten spelen wel of in de kring gaan eten niet maar een traktatie is wel leuk).
- Probeer te achterhalen waarom het kind zich zo gedraagt.
- Verwoord voor het kind(eren) wat er gebeurd is en welke gevoel hierbij mogelijk mee speelt. Kinderen kunnen vaak wel emoties laten zien maar nog niet goed benoemen.
- Heb begrip voor emotie maar niet voor het handelen wat hieruit volgt: boos omdat kindje iets afpakt, maar je mag de ander hierdoor niet bijten bijvoorbeeld.
- Leer het kind welke gedrag wel de bedoeling is bij een emotie. En blijft dit herhalen, het duurt even voordat kinderen hiermee zelf aan de gang kunnen. Dus bespreek met kinderen wat er ook alweer is afgesproken als het kind snel boos wordt: ...
- Gedrag ombuigen, sommige kinderen hebben er baat bij na het verwoorden en dus bijstellen van het gedrag.
- Werk met plaatjes of boekjes waarin kinderen dezelfde emoties laten zien verdriet/boos/angstig.
- Het zou goed zijn om het via spelbegeleiding voor te doen hoe een kind zich anders kan gedragen. Door bijvoorbeeld de situatie na te spelen met kinderen met poppetjes/knuffels.
- Kinderen kunnen soms zelf ook een oplossing bedenken voor een probleem dat is ontstaan.
- Voor veel kinderen helpt het om hen uit de situatie te nemen naar een andere ruimte of andere speelgebied. Van te voren waarschuwen en bespreken waarom er voor deze handeling is gekozen is wel cruciaal. Kinderen zien niet vaak hun eigen aandeel.

- Als het gedrag echt om een time out vraagt, zet het kind dan kort even apart met een korte uitleg. Voor sommige kinderen is het duidelijker wanneer er een keukenwekker bij gebruikt wordt.
- Wanneer een kind blijft terugkomen in bepaald gedrag kan een beloningssysteem helpen. Het moet dan wel een kortdurende interventie zijn met duidelijk haalbaar gedrag. De beloning kan bestaan uit een heb keuze/doe keuze/snoep keuze.
- Vanaf de peuterleeftijd is het ook mogelijk om het gedrag in de groep neer te leggen. Zo kunnen andere kinderen het kindje helpen wanneer bepaald gedrag naar boven komt of hoe gaan zij ermee om. Soms neemt een kind eerder iets aan van een ander kind dan een medewerker.
- Ouders betrekken in de aanpak, hoe gaan zij met het gedrag om.
- Zorg dat je altijd positief afsluit met het kind.**

Het beïnvloeden van het gedrag van het kind kan soms lastiger zijn dan gedacht, zorg dat er hier samen mee aan de slag wordt gegaan. Dus alle collega's op de groep en als het mogelijk is, een pedagoog vanuit de eigen organisatie of het Centrum Jeugd en Gezin die de medewerkers kan ondersteunen. Neem wel de tijd. Gedrag veranderen van kinderen kan soms langer duren dan men denkt. Betrek ouders indien mogelijk ook bij de werkwijze waardoor er een doorgaande aanpaklijn ontstaat. (Zie bijlagen Deel Instrument).

Stap: Themabijeenkomsten voor pedagogisch medewerkers

- Duur:** 2,5 uur per keer (november/ mei 2011)
- Doel:** Pedagogisch medewerkers kennis en inzicht krijgen gericht op pedagogische handelen en diverse culturen in de KDV en m.b.t. opvoeding. Meer kennis krijgen over diversiteit van probleemgedrag bij kinderen.
- Inhoud:** Theorie en praktijk samenbrengen gericht op opvoedvaardigheden/culturele aspecten/hanteren van probleemgedrag van jonge kinderen. Waar liggen grenzen en waar liggen mogelijkheden.
- Instrument:** Elke bijeenkomst voor pedagogisch medewerkers is te gebruiken voor de kinderopvang.
- Effect bereikt:** In het groepsproces is dieper nagedacht over welke opvoedvaardigheden je kunt gebruiken, maar ook de invloed vanuit de cultuur. De diversiteit van probleemgedrag en verwijsmogelijkheden had eigenlijk nog meer tijd en aandacht nodig. Hier moet na het project meer mee gedaan worden.

Thema bijeenkomsten: in het kort

- Opvoed-fris-cursus
- Pedagogische vaardigheden in de praktijk en opvoed culturele test
- Problematische gedrag
- Extra Zorgaanbod voor gezinnen
- Extra VVE Thema Wie ben ik?

Themabijeenkomst: Opvoed-fris-cursus

De volgende onderwerpen komen aanbod: verwerking enquête, pedagogische handelingen oprispen.

De eerste opdracht is gericht op inventariseren welke pedagogische handelingen, de medewerkers veel gebruiken en hoe ze die gebruiken. Zo kan er na deze inventarisatie bekeken worden welke pedagogische handelingen de medewerkers missen of minder/meer worden gebruikt? De verschillende opvoedstappen:

- Stap 0** = Bekijken en benoemen van gedrag van kinderen zonder te oordelen
- Stap 1** = Positief benaderen: belonen/prijzen en complimentjes
- Stap 2** = Regels, grenzen stellen en verbieden
- Stap 3** = Creatief opvoeden Afleiden en Negeren gedrag niet kind en Humor
- Stap 4** = Straffen: iets afnemen of apart zetten
- Stap 5** = Voorkomen van straf

Zie bijlagen Deel ontwikkeling, uitvoering en instrument.

Themabijeenkomst: Pedagogische vaardigheden in de praktijk en Opvoed culturele test

Terugblikken op de vorige keer, pedagogische vaardigheden in de praktijk en de opvoed cultureel test. Opdrachten die aanbod komen

Welke stappen worden er in de praktijk gebruikt? In groepjes van 3 krijgen medewerkers een situatie te zien. Hoe reageer je en dan in fases. Hoe ga je verder wanneer een kind niet luistert?

Hoe reageer je? 3 x W = 3 x B

Situatie 1 gooien met speelgoed, Situatie 2 een ander kindje slaan en situatie 3 de tafel eet mee:

3 x W = "Wat zie je, Wat zegt dit en Wat doe je" opdracht

3 x B = Benoemen (niet waarom, maar wel wat is er ...) / Begrip (voor emotie niet gedrag) / Beperking (welke gedrag mag wel en wat niet)

Test je culturele kennis: Cultuur Opvoed Test

Er is gekozen om 23 opvoedvaardigheden te benoemen, die het beste thuis horen in één van de 4 x culturen. Er is gekozen voor de Europese/Arabische/Aziatische en Afrikaanse opvoedcultuur. Elke vaardigheid hoort vooral bij één cultuur thuis. Overleg welke cultuur herken je in de vraag? Hoeveel heb je er goed? Welke cultuurverschillen herken je in je groep en wat kan je ermee?

Voorbeeld

De Culturen Opvoed Test?	Europees	Arabisch	Aziatisch	Afrikaans
Bescheidenheid en nederigheid.				
Oudere kinderen zorgen voor jongere kinderen.				
Eerlijk zijn				
Het belonen van goed gedrag,				
Een kind slaan is gewoon als het iets doet wat niet mag.				
Vader (moeders) wil is wet				
Je kind erbij betrekken.				
Kind is arrogant en verwend				
Niet onderhandelen.				
Kinderen zijn eerder zindelijk dan in europa				
Aanpassen aan de omgeving				
Je houden aan godsdienstige voorschriften.				

Zie bijlagen Deel uitvoering, evaluatie en instrument

Themabijeenkomsten: Problematisch gedrag

Met een heleboel kinderen gaat het goed in Nederland, dus ook bij veel kinderen die naar een kinderdagverblijf gaan. Maar bij een klein percentage kinderen valt hun gedrag op. Voor pedagogisch medewerker is het belangrijk wat achtergrond informatie te krijgen over kinderen met bijzonder gedrag. Door de kennis die zij niet hoeven te gebruiken om diagnose te stellen (dat moeten kinderpsychologe en -psychiaters doen), kunnen zij wel meer inzicht krijgen in het waarom van het gedrag van sommige kinderen die zij tijdens het verblijf zullen tegenkomen.

De informatie over diverse stoornissen of gedragingen van bijzondere kinderen zal door middel van verschillende opdrachten naar voren komen. Zoals er twee rijtjes zijn: één met verschillende kindjes en hun gedrag in het andere rijtje staan verschillende stoornissen. Wat hoort bij wat. Een medewerker kiest 3 kindjes en bedenkt hoe daarmee om te gaan in het kinderdagverblijf. (Zie bijlagen Deel Instrument/document)

Extra Themabijeenkomsten: Zorgaanbod voor jonge kinderen / gezinnen

Tijdens gesprekken met diverse medewerkers kwam steeds naar voren dat er weinig bekend was over de diverse hulpverleningsorganisaties waarnaar verwezen kan worden of waar professionals zelf met vragen terecht kunnen. Om op deze vraag in te springen is er een thema bijeenkomst aanbod ontwikkeld. De volgende organisaties zijn besproken:

- ☞ **CJG**
- ☞ **Bureau Jeugdzorg**
- ☞ **Lucertis**
- ☞ **Auris**
- ☞ **Integrale Vroeghulp (IVH) van MEE**

Zie bijlagen Deel uitvoering en instrument

Extra: Thema de Voor en Vroegschoolse Educatie (VVE).

Tijdens de uitvoering van het project is het idee ontstaan om ook binnen de Voor en Vroegschoolse educatie vanuit het programma Startblokken hiermee aan de gang te gaan. De VVE staat voor Voor- en vroegschoolse educatie en houdt in dat kinderen op jonge leeftijd meedoen aan educatieve programma's. De doelstelling van het VVE beleid is om de ontwikkeling van kinderen uit autochtone en allochtone achterstandsgroepen zodanig te stimuleren dat hun kansen op een goede schoolloopbaan en maatschappelijke carrière worden vergroot. (Bron www.onderwijsachterstanden.nl)

Het leek de projectleiding een goed idee om het thema: Wie ben ik? uit te werken.

Met als doel: Meer te weten te komen uit welke culturen ouders vandaan komen. Maar ook welke opvoedvaardigheden daar spelen, welke op het KDV, welke in Nederland.

De pedagogisch medewerkers kregen de opdracht om de etniciteit van de groep uit te zoeken. Nadat een werkgroepje met de opdracht aan de gang ging, bleek dat zij liever kozen voor het thema: Kamperen in het buitenland met een culturen feest als afsluiting.

Elk lokaal had zijn eigen land gekozen, doordat er bijvoorbeeld kinderen in de groep zaten die daar vandaan kwamen. Verder had iedere groep een tent in het lokaal opgezet en werd het lokaal geverfd in de kleur van het land. Er werden gedurende het thema liedjes vanuit de diverse landen gezongen die door ouders werden aangedragen. Er was gekozen voor de volgende landen: Brazilië, Nederland, Suriname en de Nederlandse Antillen.

Stap: Individuele begeleidingsgesprekken met pedagogisch medewerkers d.m.v. video interactie begeleiding

- Duur:** 2 x per maand (start december 2010 tot juni 2011)
- Doel:** Opvoedingsvaardigheden vergroten door middel van videobeelden.
- Inhoud:** Directe begeleidingsgesprekken met pedagogisch medewerkers groepsgewijs op de werkvloer. Door middel van onder andere video interactie de pedagogisch medewerkers bewust worden maken van hun opvoedvaardigheden. Door video opnamen en de gesprekken die daar uit voort vloeien, inzichtelijk maken wat hun handelingen zijn en het gevolg van interventies die wel of niet uitgevoerd worden.
- Instrument:** Video interactie begeleiding formulier en ideeën om te filmen/bespreken.
- Effect bereikt:** Dieper op pedagogische handelingen medewerkers ingegaan en het saamhorigheidsgevoel is vergroot onder de collega's.

In de bijeenkomsten voor medewerkers hebben twee keer opvoedvaardigheden centraal gestaan. Maar hoe gaan medewerkers in de praktijk hier mee om. Welke vaardigheden bezitten ze en welke kunnen nog beter ontwikkeld worden. Er worden maandelijks gefilmd op de groepen om te bespreken:

- Wat heb je gezien? (feiten)
- Wat roept het bij je op? (gevoel)
- Hoe zou jij het aanpakken?

In groepjes van drie personen worden de beelden getoond. In de eerste sessie gaat het er vooral om of het hun lukt objectief te kijken. En om vertrouwen te winnen dat het bij de beelden niet gaat om of medewerkers het goed of slecht doen maar wat ze zien en hoe ze het zouden aanpakken. Door een duidelijke instructie te geven over het doel van de sessie en wat er van hun verwacht wordt, hopen we invloed te kunnen uitoefenen om hun pedagogische vaardigheden nog meer te verbeteren.

VIB video interactie begeleiding

Algemeen VIB leert de pedagogisch medewerkers gericht te kijken naar het contact dat zij met het kind heeft. Het leert hun signaleringsdeskundigheid te vergroten en hun communicatieve vaardigheden verder te ontwikkelen. Het herstellen of herkennen van een geslaagde basiscommunicatie is de kern van VIB. Hierbij gaat het:

- Positief leidinggeven
- Oogcontact
- Actief taalgebruik
- Instemmend benoemen
- Afstemmen/volgen
- Algemeen contact/ondersteuning

Doel: de communicatie tussen medewerkers en kind te verbeteren.

VIB in de praktijk: Er wordt gekeken naar de pedagogisch medewerker of ze de initiatieven van het kind ontvangt en zo reageert dat het kind wordt aangemoedigd in zijn initiatieven en handelingen. Andere elementen die van belang zijn zoals vriendelijke intonatie/gezichtsuitdrukking, afstand en het wel of niet naar een kindje kijken, maar ook taalgebruik spelen in belangrijke mate mee. Het benoemen van gevoelens en handelingen van het kind of de medewerker is ook van belang. Omdat zij meerdere kinderen in de groep heeft is gelijke beurtverdeling en rondkijken ook van belang.

Om pedagogisch medewerkers bewust te laten worden van hun handelingen en of ze kinderen emotionele ondersteuning kunnen bieden, zoals positief praten en uitleg geven,

troost, warmte, structuur en vooral de pedagogische handelingen die tijdens de thema bijeenkomsten zijn besproken naar voren komen, wordt er 4 maanden gewerkt met film materiaal gemaakt in de groepen zelf.

Werkwijze VIB

1. Op verschillende momenten van de dag wordt er kort gefilmd op alle groepen. Managers, maar ook pedagogisch medewerkers zelf kunnen filmen. Het is belangrijk dat er op verschillende dagen gefilmd wordt zodat het hele team op film te zien is.
2. De film wordt zorgvuldig bekeken en besproken met de manager om de juiste elementen te gebruiken.
3. Alle medewerkers krijgen dezelfde stukjes film te zien, waarop zij zelf of andere groepen in de eerste 3 bijeenkomsten steeds de zelfde vragen krijgen:
 - a. Wat zie je? Probeer zo objectief mogelijk te kijken.
 - b. Wat doet het met je? Welk gevoel krijg je bij het zien van dit stukje film positief, blij warm of juist negatief, koud.
 - c. Hoe zou jij dat nu zelf aanpakken? Stel het is jou groep of stel dat je het over mocht doen? Zou je hetzelfde doen?

Voor de uitvoering van de VIB is een uitgebreid verslag te lezen in de bijlage. Er volgen hier een paar onderwerpen die aanbod geweest zijn.

- *Invloed van waar leg je baby's neer, om te laten kruipen.*
- *Invloed van muziek op de groep: klassiek of rust gevende muziek of K3.*
- *Taken en pedagogische handelingen, hoe stem je die op elkaar af.*
- *Multi-taken van medewerkers.*
- *Hoe verbaal/communicatief ben je naar kinderen.*
- *Het geluid van de groep en ook het stemgebruik van de medewerksters.*
- *Bespreken van balans m.b.t. taken in de groep en het stimuleren van het spel in de groep. Deze kinderen handelen en worden niet door medewerkers gestimuleerd, omdat zij met eigen taken bezig zijn.*
- *Mogelijkheden van eten aanbieden en eten weghalen bespreken.*
- *Communiceren met baby's tijdens het voeden.*
- *Belang van spontane communicatie tussen medewerkers en kinderen, maar ook oplossingsgericht te werk gaan.*
- *Laat kinderen wanneer het lang duurt mee helpen en bespreek je handelingen.*
- *Het gebruik van het gebouw op een creatieve manier. Gebruik het gebouw beter bij je activiteiten, zodat het zowel voor kinderen als medewerkers elke dag een verrassing is en geen sleur.*
- *Het belang van elke dag naar buiten gaan van de groepen, maar ook de begeleiding daarvan. Ben je al actief betrokken bij het spel of hou je alleen overzicht.*

Andere zaken die aanbod geweest zijn in de groepsgesprekken met medewerkers zijn:

- Welke stappen te volgen bij opvallend gedrag.
- Beelden van een kindje, dat als zeer storend werd ervaren, zijn besproken. Door het bespreken van de beelden kwam goed naar voren dat de berispingen die hij kreeg niet altijd binnen kwamen. Verder is geadviseerd om daar op een andere manier mee om te gaan en de ouder erbij te betrekken.
- Behalve intern gericht bezig zijn wilden wij in het project ook bijvoorbeeld het consultatiebureau betrekken. De vraag is neergelegd en behoeft voortzetting na het project.
- Hoe te communiceren met ouders m.b.t. slecht nieuwsgesprekken. Welke stappen zijn er te nemen.
- Er zijn veel soorten gedragingen bij kinderen die opvallen, probeer geen (oordelende) termen in de mond te nemen. Ook al denk je die soms het wel.
- Hoe kinderen die opvallen te helpen met de middelen die er zijn: bijvoorbeeld een ruilkindje of een bezoekkindje (in goed overleg met de medewerkers en het duidelijk bespreken met het kind wanneer en voor hoelang). Als dit goed met kinderen wordt besproken is het goed voor de kinderen zelf, medewerkers en de groep. Een kindje dat na het bezoek niet terug wil heeft weer iets om naar uit te kijken i.p.v. het hem niet aan te bieden.
- Kindbespreking binnen het team. Probeer dit kort en bondig te doen: wat is het gedrag, is er meer over bekend, hoe is de aanpak vanuit het KDV zodat iedereen snapt hoe dit kindje te helpen is d.m.v. interventies door een pedagoog.
- In ieder team zitten krachten en energieën (dingen die medewerkers leuk vinden om te doen) benut die bij elkaar. Bijvoorbeeld zingen/buiten spelen/fantasie spel op de gang / crea-activiteiten. Verdeel en leen je krachten uit. **Denk KDV Breed!**

Activiteit 2 Ouderbetrokkenheid

Stap: Ouders betrekken, ouderavond en huisbezoeken.

- Duur:** 1 x avond van 2 uur (1ste kwartaal)
- Doel:** Project toelichten en opvoedondersteuning aan ouders aanbieden
- Inhoud:** Avond waarin het project eerst wordt toegelicht en vervolgens staan basis opvoedvaardigheden centraal. De avond eindigt met film fragmenten van de kinderen die tijdens de VIB gemaakt zijn.
- Instrument:** Ouderavond workshop.
- Effect bereikt:** Uitwisselen van opvoedvaardigheden tussen ouders maar ook tussen medewerkers en ouders. Doordat medewerkers actief de groepjes ouders begeleiden ontstonden er bijzondere interacties.

Ouderavond algemeen: Er zal eerst worden gestart met een welkom heten door de manager. Vervolgens stond de projectitleg: Samen aan de slag, door de projectleider op stapel. Het op een rijtje zetten van opvoedvaardigheden door een pedagoog was het grootste onderdeel de verschillende opvoedstappen die aanbod komen zijn dezelfde als bij de medewerkers

Stap 0 = Bekijken en benoemen van gedrag van kinderen zonder te oordelen

Stap 1 = Positief benaderen

Stap 2 = Regels, grenzen stellen en verbieden

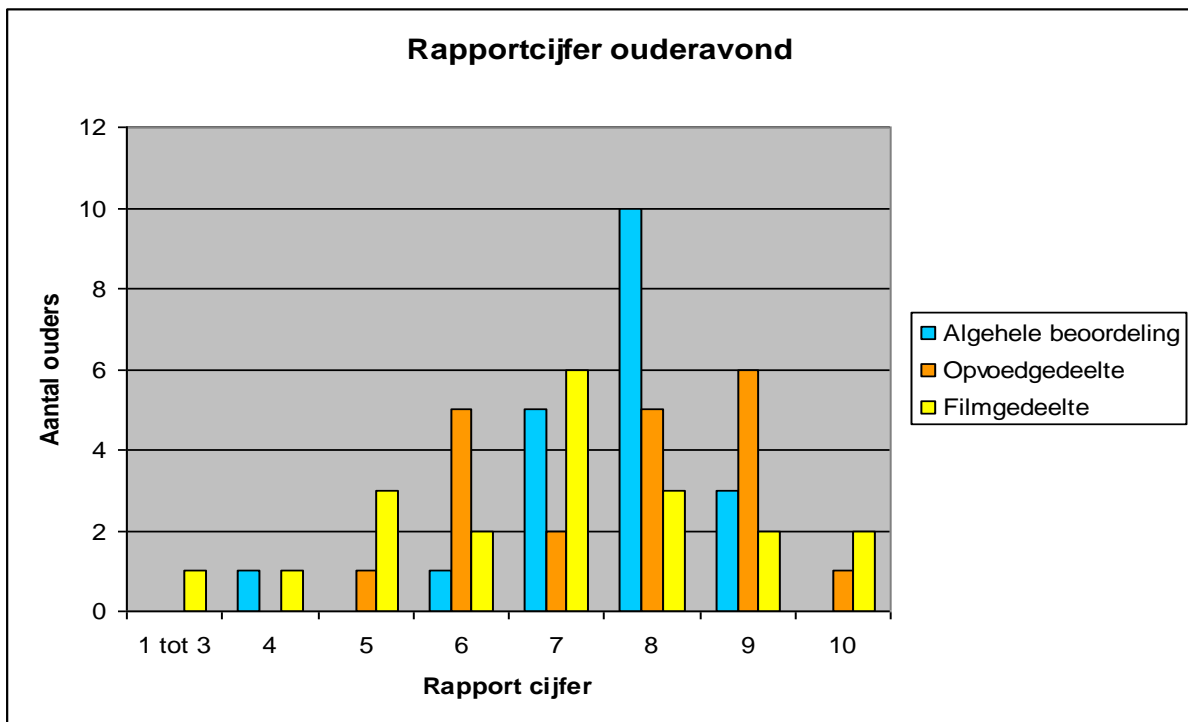
Stap 3 = Creatief opvoeden Afleiden en Negeren gedrag niet kind en Humor

Stap 4 = Straffen: iets afnemen of apart zetten

Stap 5 = Voorkomen van straf

en als afsluiting: de kinderen en groepen die vanuit VIB waren gefilmd. (zie bijlagen Deel ouderavond uitvoering).

Evaluatie ouderavond: Opkomst: Er hadden iets **meer 25 ouders** een strookje ingeleverd. De totale opkomst was rond de 23 ouders en 10 pedagogisch medewerkers. De ruimte was helemaal vol. Er waren veel vaders meegekomen en ouders uit diverse culturen. De avond werd algemeen gemiddeld beoordeeld met een **7,6 cijfer**.

Beoordeling ouders: Er zijn 20 evaluaties ingevuld met als uitkomst:

Evaluatie projectleiders en medewerkers

Positief:	Verbeter punten:
<ul style="list-style-type: none"> - Goede opkomst. - Veel allochtone vaders. - Ieder ouder deed actief mee. - Film trok veel ouders. - Doorgaan met het organiseren van ouderavonden. 	<ul style="list-style-type: none"> - Tijd verdeling i.v.m. tijdnoed programma. - Samenstelling van de film was gericht op activiteiten en niet specifiek op kinderen. Uit de evaluatie van ouders bleek dat zij graag meer hun (eigen) kind wilden zien.

Stap: Ouders betrekken

Deel huisbezoeken en kindbegeleiding

- Duur:** 1 tot 1,5 uur per huisbezoek (4de kwartaal 2010 tot 2de kwartaal 2011)
- Doel:** Specifiek: een paar gezinnen opvoedondersteuning thuis aanbieden.
- Inhoud:** Nadat de medewerkers zich zorgen maken over gedrag van een kind, wordt het kindje eerste geobserveerd in de groep en aangemeld. Dit wordt besproken met eerst de medewerkers, daarna met de ouders thuis. Als ouders het gedrag van de KDV herkennen en ervaren als lastig/moeizaam. Wordt er een voorstel naar ouders gedaan om hiermee aan de slag te gaan.
- Instrument:** Aanmelding en screening lijst kind.
- Effect bereikt:** Meer inzicht gekregen in het gedrag van het kind en het in het team beter kunnen bespreken hoe verder te gaan en toe te leiden naar andere instellingen.

Kindbegeleiding: Stap ouders en kind begeleiding KDV

Tijdens de kennismakingsperiode op het KDV werd gelijk duidelijk dat er kinderen waren die opvielen met hun gedrag. Pedagogisch medewerkers wilde graag dat met deze kinderen alvast aan de slag zou worden gegaan aangezien de nood hoog was. Het ging toen om vier kinderen:

Kindje X zat in de peutergroep en moest continue gecorrigeerd worden, verder bleek de thuissituatie en pedagogische aanpak ook te wensen over laten.

Kindje Y zat in de verticale groep en was slecht te sturen, zijn concentratie is zeer kort en hij had driftbuien.

Kindje Z viel op in de peutergroep toen hij dat nog maar net binnen kwam. Zijn gedrag viel de medewerkers gelijk op, maar ook de ouder.

Met kindje W wilde de medewerkers graag aan de slag, maar de ouder wilde graag zelf met een medewerker werken.

Stappenplan

- Stap 1:** Overleg met collega's: ik zie dat het kindje veel, herken jij dat gedrag ook?
- Stap 2:** Observeren: probeer concreet het gedrag een paar keer kort op te schrijven wat zie je wat er gebeurt. Niet beoordelend maar objectief.
- Stap 3:** Kleine interventies: kan jij het gedrag als medewerker beïnvloeden?
- Stap 4:** Ouders erbij betrekken en info vragen: Herkennen ouders het gedrag?
Ja, de ouder herkent het gedrag.
Nee, de ouder herkent het gedrag niet?
- Stap 5:** Bespreken met locatiemanager: wat kan zij betekenen voor dit kind/gezin?
- Stap 6:** Bespreken met pedagoog.
- Stap 7:** Verwijzen of gesprekken met instanties die iets kunnen betekenen voor dit kind met toestemming.

Activiteit 3 Ontwikkeling van het document

Stap: Evaluatie/ rapportage/ instrument ontwikkelen

- Duur:** Januari 2011 tussentijds evaluatie en juni 2011 eindevaluatie/ instrument ontwikkelen.
- Doel:** Schriftelijk rapporteren, zowel de product- als proceskant belichten van het gehele project.
- Inhoud:** Een tussentijdse evaluatie moment met SKS Alles Kids en een eind eindevaluatie. Alles wat ontwikkeld is samenbundelen tot een bruikbaar instrument voor andere kinderdagverblijven.
- Instrument ontwikkeling:** tussentijdse evaluatie formulier. (zie bijlage)

Te behalen resultaten zoals van te voren was afgesproken

- Kennis en inzicht van de problematiek bij medewerkers,
- Opvoedvaardigheden bij medewerkers vergroten,
- Opvoedingvaardigheden bij ouders verbeteren,
- Ouderbetrokkenheid bevorderen,
- Het probleemgedrag bij kinderen terugdringen tot leeftijdsadequaat gedrag.

Verwerking tussentijdse evaluatie formulier pedagogisch medewerkers

Beoordeling: rapportcijfer:

1 = werkelijk niks aan gehad

2 = niks aan gehad

3 = zeer bijzonder weinig aan gehad

4 = bijzonder weinig aan gehad

5 = weinig aan gehad

6 = iets aan gehad

7 = wel wat aan gehad

8 = veel aan gehad

9 = heel veel aan gehad

10 = enorm veel aan gehad

Activiteiten deel 1 Kennis vergroten en ondersteuning op de werkvloer	Beoordeling tussentijds en toelichting
Kennismaking, inventarisatie en (problemen) enquête	7
Thema avond 1 Opvoedvaardigheden	7,4
Thema avond 2 Pedagogische handelen en culturentest	7,4
Individuele ouder- kind begeleiding opstartfase (indien sprake van is)	n.v.t.
Groepsvideo interactie begeleiding deel 1 en 2	7,8

Opmerkingen van pedagogisch medewerkers:

Positief

- Project zet je toe tot reflecteren en nadenken over waar je tegen aan loopt.
- Goed om stil te staan bij hoe er in verschillende culturen wordt opgevoed.
- Tips en ideeën tijdens de video's van andere collega's vond ik zeer leerzaam.
- Fijn om met het team zo (praten over opvoedvaardigheden) bezig te zijn.
- Er achter komen dat we zelf al best goed handelen.
- Meer diepgang door informatie over de verschillende culturen.
- Leuk om te zien hoe je zelf handelt.

- 📌 De opvoedvaardigheden gaven handige handvaten, maar nog belangrijker je kon vragen stellen waarmee je echt zat.
- 📌 Je bent je nu bewuster wat je doet en hoe dat eruit ziet voor een buitenstaander.
- 📌 Ik kwam er achter dat er regelmatig de “waarom vraag” gesteld wordt aan kinderen.
- 📌 Video interactie: HEEL LEERZAAM!!

Verbeter punten:

- 📌 Jammer dat omgaan met problematisch gedrag later aanbod komt.
- 📌 Voor individuele ouder-kind begeleiding hebben we alleen nog maar formulieren ingevuld.

Eind evaluatie in de laatste maand mei, is er gesproken met diverse betrokkenen over het effect van dit project. Hier volgen een aantal uitspraken:

De pedagoog van SKS Alles Kids...:
Duidelijk verschil in het team en de medewerkers, te merken m.b.t. omgaan met probleemgedrag.

Leidinggevende KDV Wilma Hage:

Medewerkers KDV tijdens laatste VIB sessie juni 2011:
Geven aan dat de Video Interactie Begeleiding enorm waardevol is geweest.

Een medewerker gaat zelfs de opname gebruiken tijdens een gesprek met een ouder waarbij het kindje problematisch gedrag laat zien.

Ouder waarbij wekelijks huisbezoeken hebben plaatsgevonden:
Heeft de hulp en steun enorm gewaardeerd, vertelt ze, omdat het zo praktisch was.

Orthopedagoog Margot Kleijntjens:
Zeer interessante omgeving/team waarbij medewerkers zich enorm inzetten om kinderen die soms wel 5 dagen komen een goed gevoel te geven en daarbij hun ontwikkeling te stimuleren door o.a. Voor en vroegschoolse educatie uit te voeren. De eerste maanden vielen er een aantal dingen op die tijdens de VIB besproken zijn. Medewerkers konden goed om gaan met feedback. De eerste VIB vonden alle medewerkers spannend, maar te zien aan de hoge waardering (bijna een 8) heeft het goed gewerkt.

Het grote verschil tussen de homogene groep en de verticale re-integratie groep, was vanaf het begin zeer duidelijk aanwezig. In de laatste groep zitten vooral prikkelgevoelige kinderen, die grote moeite hebben om te worden gecorrigeerd. Vermoeidheid door 5 dagen opvang, rumoerige groep en een aantal jongetjes dat meer wil en over enthousiast te werk gaat, maakt het voor pedagogisch medewerkers en andere kinderen zwaarder dan nodig is.

Zijstappen

Tijdens het project kwamen er steeds meer ideeën om aan te pakken. Er volgt hier een opsomming van alle extra werkzaamheden die gedaan zijn in het project:

- Individuele gesprekken met ouders.
- Het leiden van gezinnen naar andere programma's of hulpverlening.
- Huisbezoeken
- VVE (Vroeg en voorschoolse educatie Startblokken) werd erbij betrokken, het thema werd aangepast aan het project: Ik ga op reis (invloeden van diverse culturen)
- Contacten met het Centrum voor Jeugd en Gezin.
- De wens ontstond om een cursus te ontwikkelen voor ouders in de re-integratie groep i.s.m. de pedagogisch medewerkers gericht op een gezamenlijke aanpak van kinderen.

Verdere informatie van de beide organisaties kunt u vinden op de onderstaande websites:

Stichting PUSH: www.stichting-push.nl

SKS Alles Kids: www.sksalleskids.nl

Bijlagen document (ontwikkeling/uitvoering/instrument)

Omdat er een grote hoeveelheid informatie is verzameld en veel formulieren ontwikkeld zijn, is in het schema hieronder terug te vinden welk formulier op welke bladzijde terug te vinden is.

Activiteit 1 Ondersteuning pedagogisch medewerkers

- **Stap: Scan en inventarisatie formulieren**
 - Op pedagogisch medewerker niveau Blz. 35
 - Op kind niveau Blz. 41
 - Op ouder niveau Blz. 43
- **Stap: Ondersteuning van pedagogisch medewerkers formulieren**
 - Omgaan met jonge kinderen die niet luisteren Blz. 44
- **Stap: Themabijeenkomsten voor pedagogisch medewerkers formulieren**
 - Thema bijeenkomsten:**
 - Opvoed-fris-cursus Blz. 47
 - Pedagogische vaardigheden en opvoed culturele test Blz. 49
 - Problematische gedrag Blz. 52
 - Extra Zorgaanbod voor gezinnen Blz. 55
 - Extra VVE Thema Wie ben ik? Blz. 56
- **Stap: Individuele begeleidingsgesprekken met pedagogisch medewerkers d.m.v. video interactie begeleiding formulieren** Blz. 60

Activiteit 2 Ouderbetrokkenheid

- **Stap: Ouders betrekken, ouderavond en huisbezoeken. formulieren** Blz. 65

Activiteit 3 Ontwikkeling van het document

- **Stap: _Evaluatie/ rapportage/ instrument en document ontwikkelen formulieren** Blz. 67

Deel ontwikkeling

Stap: Scan en inventarisatie Enquête formulier

Naam pedagogisch medewerkers:
Leeftijd:
Opleiding:
Jaren ervaring:
Hoeveel dagen werkzaam:
Werkzaam op welke groep (leeftijd kids):
1. Wat gaat er goed in je groep(en)? (omschrijf waar je trots op bent mbt de kinderen/ouders/collega's)
2. Wat gaat er moeizaam in je groep(en)? (m.b.t. de kinderen/ouders/collega's)
3. Welke positieve bijdrage lever jij aan de groep? (kinderen/ouders)
4. Als je iets zou willen veranderen wat zou je willen veranderen ?
5. Wat vind je als pedagogisch medewerker moeilijk gedrag om mee om te gaan? Of wanneer loopt je vast ?
6. Welke vaardigheden mis je?
7. Is er nog informatie die van belang kan zijn?
Dank je voor de moeite/ het invullen.

Deel uitvoering
Stap: Scan en inventarisatie

Verwerking pedagogisch medewerker interview en/of enquête:

Aantal formulieren ingevuld en besproken: **12 stuks**

*Wat gaat er **goed** in je groep(en) (Omschrijf waar je **trots** op bent m.b.t. de kinderen/ouders/collega's)*

- Kinderen vertrouwen je

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

- Prettig omgang met ouders, ze vragen veel en vertrouwen je

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

- Contact collega's onderling is goed en dat we zelfstandig zijn

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

- Kinderen structuur bieden

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

- VVE gericht bezig zijn

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

*Wat gaat er **moeizaam** in de groep(en)? (Met betrekking tot de kinderen/ouders/collega's)*

- Kinderen die niet luisteren naar regels /juiste aanpak moeizame kinderen

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

- Het steeds van de groep moeten en extra taken erbij

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

- Communicatie met sommige ouders

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

- Kinderen die komen en gaan, nieuwe kinderen en de invloed op de groep hiervan

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

- Zelfstandig moeten oplossen van problemen

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

- Meer willen op een dag

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

- Cultuur verschillen

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

- Meer educatief/ knutselen dan verzorging

- Kinderen die na zoveel keer niet luisteren of niet kunt bereiken of bepaald negatief gedrag vertoond bv andere kinderen pijn doen

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

- Ouders die niet mee willen werken of waarmee je niet kan praten of gedrag van het kind ontkennen

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

- Kritiek ontvangen van collega waar je het minder mee kan vinden

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Welke vaardigheden **mis** je als pedagogisch medewerker?

- Meer weten over probleemgedrag

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

- Alle dingen op tijd afkrijgen, niet schuldig voelen meer tijd voor de kinderen

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

- Ouders hulp bieden

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

- Mis uitdaging voor kinderen

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

- Moeite met feedback

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

- Indrukken niet meer mee naar huis nemen

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

- Weten welke gedrag te negeren

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Is er nog informatie die van **belang** kan zijn?

Deel instrument

Stap: Scan en inventarisatie

Enquête voor pedagogisch medewerker kinderdagverblijf.

Meerdere antwoorden per vraag zijn mogelijk.

1. Wat gaat er **goed** in je groep(en)

(Omschrijf waar je **trots** op bent m.b.t. de kinderen/ouders/collega's)

- Kinderen vertrouwen je 0
- Prettig omgang met ouders, ze vragen veel en vertrouwen je 0
- Contact pedagogisch medewerker onderling is goed en dat we zelfstandig zijn 0
- Kinderen structuur bieden 0
- VVE gericht bezig zijn 0
- 0

2. Wat gaat er **moeizaam** in de groep(en)?

(Met betrekking tot de kinderen/ouders/collega's)

- Kinderen die niet luisteren naar regels /juiste aanpak moeizame kinderen 0
- Het steeds van de groep moeten en extra taken erbij 0
- Communicatie met sommige ouders 0
- Kinderen die komen en gaan, nieuwe kinderen en de invloed op de groep hiervan 0
- Zelfstandig moeten oplossen van problemen 0
- Meer willen op een dag 0
- Cultuur verschillen 0
- Meer educatief/knutselen dan verzorging 0
- 0

3. Welke positieve **bijdrage** lever **jij** aan de groep?

- Open en vertrouwd met ouders, dingen/advies goed overbrengen naar ouders 0
- Gezelligheid en belangstelling tonen en een positieve instelling 0
- Kinderen zich vertrouwd voelen 0
- Structuur bieden en veel geduld hebben met kinderen 0
- VVE thema's 0
- Samen met de collega's oplossingen zoeken 0
- 0

4. Als je iets zou willen veranderen wat zou je willen **veranderen**?

- Werkverdeling (meer tijd met kinderen) 0
- Opfrissen groep / ruimte veranderen/snoezelruimte 0
- Speelmaterialen en spontaan spulletjes aanschaffen 0

- Keukenhulp 0
- 2 slaapkamers 0
- Huisbezoek 0
- Duidelijke regels naar ouders 0
- 0

5. Wat vind je als pedagogisch medewerker **moeilijk gedrag** om mee om te gaan? Of wanneer loopt je **vast**?

- Kinderen die na zoveel keer niet luisteren of niet kunt bereiken of bepaald negatief gedrag vertoond bv andere kinderen pijn doen. 0
- Ouders die niet mee willen werken of waarmee je niet kan praten of gedrag van het kind ontkennen 0
- Kritiek ontvangen van collega waar je het minder mee kan vinden 0
- 0

6. Welke vaardigheden **mis** je als pedagogisch medewerker?

- Meer weten over probleemgedrag 0
- Alle dingen op tijd afkrijgen, niet schuldig voelen meer tijd voor de kinderen 0
- Ouders hulp bieden 0
- Mis uitdaging voor kinderen 0
- Moeite met feedback 0
- Indrukken niet meer mee naar huis nemen 0
- Weten welke gedrag te negeren 0
- 0

7. Is er nog informatie die van **belang** kan zijn?

.....

.....

.....

.....

.....

Groepsobservatie	(alle groepen komen aanbod)	
Groepsgrootte:		
Groepssamenstelling: (leeftijd/ geslacht/ etnische afkomst)		
Tijdsduur:		
Observatie:		
	Omschrijf	Hoe vaak komt het gedrag voor?
Eerste korte indruk (eerste 5 min)		
Na 10 minuten		
Positief		
Negatief		
Overige informatie		

Deel instrument

Stap: Scan en inventarisatie Ouder niveau

Op ouder niveau	Ouders die door pedagogisch medewerkers gevraagd wordt mee te werken omdat hun kind m.b.t. gedrag opvalt.
Naam ouder:	
Geboorte datum:	
Opleiding:	
Beroep:	
Gezinsamenstelling:	
Naam kind/geboorte datum:	
Waarom is deze ouder gevraagd om mee te werken?	
Kind ontwikkeling vanaf geboorte tot nu bijzonderheden?	
Herkent de ouder het gedrag dat benoemt wordt op het KDV?	
Welke gedrag valt de ouder thuis op positief en negatief gedrag?	
Indien de ouder het gedrag herkent, hoe reageert de ouder er thuis op?	
Zijn er instanties die de ouder helpen/adviseren rondom het kind/gedrag?	

Deel ontwikkeling/uitvoering en instrument

Stap: Ondersteuning van pedagogisch medewerkers

Voordat je begint met een kind dat niet luistert vul je eerst het volgende in:

Kinderen die niet luisteren aanpak formulier
Naam / geboorte datum:
Omschrijf gedrag kind:
Hoelang duurt het gedrag en wanneer is het ontstaan?
Welke handelingen heb je tot nu toe gedaan om het gedrag te beïnvloeden?
Welke interventie kies je, waarom en hoelang ga je deze toepassen?

Omgaan met jonge kinderen die niet luisteren lijstje

Sommige kinderen blijven storend gedrag laten zien en storen daarbij de groep. Voor deze kinderen zijn de volgende mogelijkheden op een rijtje gezet om het gedrag van hen te beïnvloeden.

Mogelijkheden om het gedrag te beïnvloeden.

- Het gedrag wat wel lukt belonen en positief benaderen, i.p.v. steeds het negatieve gedrag veel aandacht te geven.
- Het kind aangeven wat wel positief gedrag is en uitleggen dat het kind een keus heeft of een alternatief.
- Duidelijk verwoorden wat er van het kind verwacht wordt en wat er m.b.t. activiteiten nog in petto is. Sommige kinderen vinden bepaalde activiteiten niet leuk en door in het vooruitzicht te stellen wat wel leuk is, is het soms haalbaar het negatieve gedrag in te perken. (Bijvoorbeeld: opruimen is niet leuk, maar buiten spelen wel of in de kring gaan eten niet maar een traktatie is wel leuk).
- Probeer te achterhalen waarom het kind zich zo gedraagt.
- Verwoord voor het kind(eren) wat er gebeurd is en welke gevoel hierbij mogelijk mee speelt. Kinderen kunnen vaak wel emoties laten zien maar nog niet goed benoemen.
- Heb begrip voor emotie maar niet voor het handelen wat hieruit volgt: boos omdat kindje iets afpakt, maar je mag de ander hierdoor niet bijten bijvoorbeeld.
- Leer het kind welke gedrag wel de bedoeling is bij een emotie. En blijft dit herhalen, het duurt even voordat kinderen hiermee zelf aan de gang kunnen. Dus bespreek met kinderen wat er ook alweer is afgesproken als het kind snel boos wordt: ...
- Gedrag ombuigen, sommige kinderen hebben er baat bij na het verwoorden en dus bijstellen van het gedrag.
- Werk met plaatjes of boekjes waarin kinderen dezelfde emoties laten zien verdriet/boos/angstig.
- Het zou goed zijn om het via spelbegeleiding voor te doen hoe een kind zich anders kan gedragen. Door bijvoorbeeld de situatie na te spelen met kinderen met poppetjes/knuffels.

- ☑ Kinderen kunnen soms zelf ook een oplossing bedenken voor een probleem dat is ontstaan.
- ☑ Voor veel kinderen helpt het om hen uit de situatie te nemen naar een andere ruimte of andere speelgebied. Van te voren waarschuwen en bespreken waarom er voor deze handeling is gekozen is wel cruciaal. Kinderen zien niet vaak hun eigen aandeel.
- ☑ Als het gedrag echt om een time out vraagt, zet het kind dan kort even apart met een korte uitleg. Voor sommige kinderen is het duidelijker wanneer er een keukenwekker bij gebruikt wordt.
- ☑ Wanneer een kind blijft terugkomen in bepaald gedrag kan een beloningssysteem helpen. Het moet dan wel een kortdurende interventie zijn met duidelijk haalbaar gedrag. De beloning kan bestaan uit een heb keuze/doe keuze/snoep keuze.
- ☑ Vanaf de peuterleeftijd is het ook mogelijk om het gedrag in de groep neer te leggen. Kunnen andere kinderen het kindje helpen wanneer bepaald gedrag naar boven komt of hoe gaan zij ermee om. Soms neemt een kind eerder iets aan van een ander kind dan een medewerker.
- ☑ Ouders betrekken in de aanpak, hoe gaan zij met het gedrag om.
- ☑ **Zorg dat je altijd positief afsluit met het kind.**

Het beïnvloeden van het gedrag van het kind kan soms lastiger zijn dan gedacht, zorg dat er hier samen mee aan de slag wordt gegaan. Dus alle collega's op de groep en als het mogelijk is, een pedagoog vanuit de eigen organisatie of het Centrum Jeugd en Gezin die de medewerkers kan ondersteunen. Neem wel de tijd. Gedrag veranderen van kinderen kan soms langer duren dan men denkt. Betrek ouders indien mogelijk ook bij de werkwijze waardoor er een doorgaande aanpaklijn ontstaat.

Deel ontwikkeling en uitvoering

Stap: Themabijeenkomsten: Opvoed-fris-cursus

Presentatie inhoud van de avond met de volgende onderwerpen: (10 min)
verwerking enquête, pedagogische handelingen oprissen.

Via PowerPoint is de uitslag van de enquête te zien en wat er met de verschillende onderdelen wordt gedaan. Wat vooral naar voren kwam was dat de leidsters het moeilijk vinden om met kinderen die niet luisteren of negatief gedrag vertonen, om te gaan.

De volgende opdracht is inventariseren welke pedagogische handelingen, de medewerkers veel gebruiken en hoe ze die gebruiken. Zo kan er na deze inventarisatie bekeken worden welke pedagogische handelingen de medewerkers missen of meer/minder worden gebruikt.

Pedagogische handelingen bij gewoon gedrag:

Welke pedagogische handelingen gebruiken jullie nu het meeste in je werk?

De medewerkers krijgen gekleurde kaartjes om alle vaardigheden op de schrijven.

Voorbeeld geven wat de bedoeling is. Ieder gaat voor zich aan de slag.

Als iedereen klaar is, moeten zij de kaartjes voor zich neer te leggen. Eerst wordt er een lijst met positieve interventies gemaakt en daarna een lijst met negatieve interventies bij het gedrag dat de medewerkers willen corrigeren. Het volgende onderdeel: Welke interventies zijn er en hoe wordt die gebruikt.

Welke interventies gericht op pedagogisch handelen zijn er en hoe gebruik je deze?

Doel van deze opdracht is: kennis en informatie uitwisseling over pedagogisch te gebruiken handelingen.

Stap 0 = Bekijken en benoemen van gedrag van kinderen zonder te oordelen

Stap 1 = Positief benaderen

Stap 2 = Regels, grenzen stellen en verbieden

Stap 3 = Creatief opvoeden Afleiden en Negeren gedrag niet kind en Humor

Stap 4 = Straffen: iets afnemen of apart zetten

Stap 5 = Voorkomen van straf

Deel instrument

Stap themabijeenkomsten:

Uitwerking OPVOED FRIS CURSUS:

Medewerkers gebruiken vaak naar jonge kinderen de **WAAROM VRAAG**. Het aandacht besteden hoe dit te vermijden en waarom volgt hieronder:

De waarom vraag is niet handig omdat jonge kinderen kunnen vaak niet verwoorden waarom/waar de emotie en handelingen die ze net uitvoerden vandaan kwamen. Wel kun je vragen **wat** er gebeurde. Hierover moet het kind wel kunnen praten. Het verhaal is dan wel vanuit het perspectief van het kind en vaak sociaal gewenst en gekleurd.

Algemeen:

Rustig blijven maar wel je stem gebruiken bij een eerste keer, de uitleg kort en krachtig houden. Laat grotere kinderen nadenken over een alternatief: hoe hadden ze anders kunnen handelen. Probleemoplossend denken: bij jonge kinderen geef je zelf vaak als opvoeder die keuze maar vanaf 3 jaar laat je een kind meedenken.

Ook duidelijke de grens aangeven en aangeven wat het gevolg zal zijn, maar zodra het kind wel het gewenste gedrag laat zien, belonen.

Doet het kind het toch nog een keer dan uit de situatie halen/afpakken.

Het ligt aan het kind/gedrag, maar ombuigen van de situatie helpt jonge kinderen die vastlopen. Het bespreken van de emotie is prima, maar let op dat die niet vanuit de medewerker komt maar van het kind is, vul het niet in.

Het opvoeden bestaat uit een aantal stappen hieronder volgen ze:

Stap 0 = Bekijken en benoemen van gedrag. Het bekijken van gedrag van kinderen en benoemen zonder te interpreteren: Wat zie ik en hoe benoem ik dat? Kijken en omschrijven i.p.v. van kijken en beoordelen is de eerste opdracht.

Stap 1 = Positief benaderen. Waarom is de positieve benadering de kern van positief opvoeden. Hoe doe je dat: belonen en prijzen/complimentjes... Groepsdiscussie. Bij prijzen van gedrag moet je eerst een goed beeld hebben wat gebeurd er, om er vervolgens iets van te zeggen. Het gaat als volgt:

Benoem het gedrag. Wat er goed ging? Waarom?

Belonen van positief gedrag werkt nog altijd beter dan steeds benadrukken wat kinderen niet goed doen.

Stap 2 = Regels, waarschuwen, grenzen stellen en verbieden. Hoe weten de kinderen wat wel en niet mag? Regels moeten in de eerste drie jaar geleerd worden.

Benoem het gedrag. Geef duidelijk 1 x een waarschuwing?

Maar geef ook de consequentie aan wanneer het kind door gaat met ongewenst gedrag.

Verbieden. Als de regel wordt overtreden of kinderen laten gedrag zien dat niet wenselijk is, spreek je duidelijk uit:

Nee, kijk hierbij streng en gebruik je stem maar 1 keer.

Wat mag niet / benoem het gedrag!

Waarom mag het niet. Laat het kind indien mogelijk herhalen wat je gezegd hebt. Heb begrip voor teleurstelling/ benoem de emotie die je ziet.

Bied indien mogelijk een alternatief.

Stap 3 = Creatief opvoeden Afleiden en Negeren gedrag niet kind en Humor

Afleiden of negeren. Gaat een kind zeuren dan gebruik je negeren maar let op:

Of je negeert **het hele kind** en je loopt weg uit de situatie, waarbij wel duidelijk is waarom je dat doet. Of je negeert **alleen het zeurgedrag**, maar niet het kind, je probeert het kind juist af te leiden. Gebruik humor en creativiteit zodat het gezellig blijft wanneer je duidelijk bent geweest. Voor jonge kinderen: deze snappen niet alles en zijn snel moe.

Stap 4 = Straffen: iets afnemen, iets laten herstellen en apart zetten. Het ene kind reageert al genoeg met het afnemen. Het andere kind met een time out geven. Je doet dit als het kind uit de situatie gehaald moet worden en soms jezelf ook even.

iets afpakken/iets leuks afnemen, als het voorwerp leidt tot ruzie/negatief gedrag kan je het afpakken. Gooi geen voorwerpen weg, maar zeg duidelijk dat het nu niet lukt en dat het weg wordt gehaald en bij positief gedrag kan het weer tevoorschijn komen. Als het negatieve gedrag niet stopt kun je ook iets leuks afnemen, ook hier werkt terug verdienen vooral bij oudere kinderen. Zij moeten laten zien welk gedrag wel wenselijk is.

negeren, het kind geen aandacht geven, doorgaan met wat je aan het doen bent. Bij negeren wordt het zeuren altijd eerst erger.

apart zetten, korte time out voor ouder en kind, gebruik wekker en vooraf waarom achteraf goedmaken. Benoem het gedrag en geef aan dat hij/zij even apart gezet wordt. Doe dit kort 2 jaar = 2 minuten, 3 jaar = 3 minuten .

Wanneer de tijd om is maak het weer goed met het kind. Ga het kind niet weer de hele les lezen. Bespreek wel wat het kind kan gaan doen, zodat het niet weer terug valt in hetzelfde gedrag.

slaan, geef zelf het goede voorbeeld, door te slaan laat je zien dat je negatief gedrag/ruzie oplost met lichamelijke agressie. Loop liever even weg om tot beheersing te komen.

denk na over welke straf past, neem daarvoor even de tijd en zegt: ik denk even na welke straf je hiervoor ...

kind zelf een straf bedenken, bij grotere kinderen werkt het goed dat zij ook zelf kunnen meedenken welke straf zij verdienen.

Stap 5 = Voorkomen van straffen. Soms kun je situaties veranderen zodat je vooraf ingrijpt en niet wacht tot het tot straffen hoeft te komen. Ombuigen van het spel of bepaalde kinderen die bij elkaar botsten laten spelen terwijl je in de buurt bent.

Deel themabijeenkomst:

Pedagogische vaardigheden in de praktijk en Opvoed culturele test

De presentatie-inhoud van de avond met de volgende onderwerpen: terugblikken op de vorige keer, Pedagogische vaardigheden in de praktijk en als laatste Opvoed cultureel test. Pedagogische vaardigheden in de praktijk.

Doel: Opwarmen kennis m.b.t. pedagogisch handelen van vorige bijeenkomst gebruiken en toepassen. Vanuit de vorige bijeenkomst is een overzicht gemaakt van pedagogische handelingen namelijk:

Opvoedvaardigheden die de medewerkers zelf gebruiken:

Postief	Wanneer kinderen niet luisteren
Stimuleren en aanmoedigen, Rustig blijven bij verbieden, Aardig, lief en positief blijven, Aandacht geven, Grenzen stellen, Praten met kinderen om de taalontwikkeling te stimuleren, Duidelijk zeggen wat wel en niet mag, Respect vol, Aandacht kind vasthouden, Voorbeeldfunctie, Normen en waarden aanleren, Luisteren naar kinderen, Veiligheid bieden	Waarschuwen, Kind weghalen bij de situatie, Strafbankje (time out), Afleiden, Uitleggen bij verbod Even niet mee laten doen, Niet schreeuwen, Negeren, Boze Blik en strak aankijken.

Welke stappen worden er in de praktijk gebruikt? (35 min)

Opdracht in groepjes van 3: je krijgt een tekening te zien hoe reageer je En dan in fases want sommig gedrag stopt na 1 keer, maar dit gedrag herhaalt zich. Hoe ga je dan verder?

Opdracht: Hoe reageer je? 3 x W = 3 x B

Situatie 1 gooien met speelgoed, Situatie 2 een ander kindje slaan en situatie 3 de tafel eet mee .

3 x W = Wat zie je, Wat zegt dit en Wat doe je opdracht

3 x B : Benoemen (niet waarom, maar wel wat is er ...)/ Begrip (voor emotie niet gedrag) / Beperking (welke gedrag mag wel en wat niet)

Pauze

Opdracht: Test je culturele kennis: Cultuur Opvoed Test? (30 min)

Er is gekozen om 23 opvoedvaardigheden te benoemen, die thuis horen in een van de 4 x verschillende culturen. Er is gekozen voor de Europese/Arabische/Aziatische en Afrikaanse opvoedcultuur. Elke vaardigheid hoort vooral bij één cultuur thuis. Overleg welke cultuur herken je in de vraag? Hoeveel heb je er goed?

Welke cultuur verschillen herken je in je groep en wat kan je ermee?

Deel instrument

Stap themabijeenkomsten: Culturen opvoedtest

De Culturen Opvoed Test?	Europees	Arabisch	Aziatisch	Afrikaans
Bescheidenheid en nederigheid.				
Oudere kinderen zorgen voor jongere kinderen.				
Eerlijk zijn.				
Het belonen van goed gedrag.				
Een kind slaan is gewoon als het iets doet wat het mag.				
Vader (moeders) wil is wet.				
Je kind erbij betrekken.				
Kind is arrogant en verwend.				
Niet onderhandelen.				
Kinderen zijn eerder zindelijk dan in europa.				
Aanpassen aan de omgeving.				
Je houden aan godsdienstige voorschriften.				
Andere familie leden (bv oma) voeden de kinderen veelal op.				
Respect voor ouderen.				
Vermijden van ruzie of conflict.				
Meer eisen, verwachten van eigen kind.				
Duidelijkheid i.p.v. relativieren.				
Kind is keizer.				
Groepsbelang gaat voor individu.				
Individu net zo belangrijk als familie.				
Straffen gebeurt fysiek als door afwijzen.				
Familie staat bovenaan en voor elkaar zorgen.				
Onzeker over goede opvoeding.				

Antwoorden: Cultuur opvoedtest

De Culturen Opvoed Test?	Europees	Arabisch	Aziatisch	Afrikaans
Bescheidenheid en nederigheid.			x	
Oudere kinderen zorgen voor jongere kinderen.				x
Eerlijk zijn.		x		
Het belonen van goed gedrag.	x			
Een kind slaan is gewoon als het iets doet wat niet mag.				x
Vader (moeders) wil is wet.		x		
Je kind erbij betrekken.	x			
Kind is arrogant en verwend.			x	
Niet onderhandelen.		x		
Kinderen zijn eerder zindelijk dan in europa.				x
Aanpassen aan de omgeving.			x	
Je houden aan godsdienstige voorschriften.		x		
Andere familie leden (bv oma) voeden de kinderen veelal op.				x
Respect voor ouderen.		x		
Vermijden van ruzie of conflict.			x	
Meer eisen, verwachten van eigen kind.			x	
Duidelijkheid i.p.v. relativeren.		x		
Kind is keizer.			x	
Groepsbelang gaat voor individu.		x		
Individu net zo belangrijk als familie.	x			
Straffen gebeurt fysiek als door afwijzen.			x	
Familie staat bovenaan en voor elkaar zorgen.			x	
Onzeker over goede opvoeding.	x			

Uitleg diverse culturen en hun opvoedvaardigheden

Noord Europese opvoedvaardigheden

Het slaan van kinderen is hier in veel landen verboden. Juist het belonen van goed gedrag wordt als opvoedmiddel hoog aangeschreven. Er wordt veel over de manier van opvoeden gesproken en gelezen. Dit maakt sommige opvoeders onzeker, doe ik het wel goed? Dit komt ook doordat het kind steeds meer tijd doorbrengt bij andere professionele opvoeders zoals de kinderopvang en leerkrachten. Juist het kind betrekken bij je beslissingen of zijn mening ook horen is gemeengoed geworden. Het individu is net zo belangrijk als familie.

Aziatische opvoedvaardigheden

Door het 1 kind beleid bv in China, worden kinderen daar nog al eens gezin en benaderd als kleine keizers (Verwend en Arrogant). Juist omdat het gezin klein is worden er wel meer eisen gesteld aan hun kind. En als de ouders boos worden reageren ze niet alleen fysiek maar ook door afwijzingen. Vanuit de Aziatische cultuur is nederigheid en bescheidenheid van groot belang ook in de opvoeding. Het zoeken naar harmonie en je aanpassen aan de omgeving staat hoog in het vaandel. Juist het vermijden van agressie of ruzie wordt kinderen al vroeg geleerd. Het zorgen voor de familie en alles samen doen staat nog steeds hoog in aanzien.

Afrikaanse opvoedvaardigheden

Traditie spelen een grote rol in de opvoeding. Andere familie leden (bv oma) voeden de kinderen veelal op. Maar ook oudere kinderen binnen het gezin zorgen voor jongere kinderen. Opvallend is dat kinderen eerder zindelijk zijn dan in europa. Een kind slaan is gewoon in Afrikaanse landen, als het iets doet wat niet mag.

Arabisch opvoedvaardigheden

Wat voor kinderen heel prettig kan zijn is dat binnen Arabische culturen er duidelijkheid heerst m.b.t. rolbepaling. Politie = politie en vaders en moeders wil is wet. Het is niet gewenst dat kinderen met ouders gaan onderhandelen. Je moet met respect luisteren naar wat de ouder zegt. Arabische ouders vinden het belangrijk dat je eerlijk bent en dat je je houdt aan de Islamitische godsdienstige voorschriften. Niet het individu staat voorop, maar juist het groepsbelang. Je houden aan families tradities en heersende tradities wordt als groot goed gezien. Eer en respect spelen binnen de Arabische cultuur een grote rol. (Bron onder andere: Eva& Relatie EO: culturele opvoedverschillen).

Deel instrument

Stap themabijeenkomsten Problematisch gedrag:

Met een heleboel kinderen gaat het goed in Nederland, dus ook bij veel kinderen die naar een kinderdagverblijf gaan. Maar bij een klein percentage kinderen valt hun gedrag op. Voor pedagogisch medewerker is het belangrijk wat achtergrond informatie te krijgen over kinderen met bijzonder gedrag. Door de kennis die zij niet hoeven te gebruiken om diagnose te stellen (dat moeten kinderpsychologe en -psychiaters doen), kunnen zij wel meer inzicht krijgen in het waarom van het gedrag van sommige kinderen die zij tijdens het verblijf zullen tegenkomen. De informatie over diverse stoornissen of gedragingen van bijzondere kinderen zal door middel van verschillende opdrachten naar voren komen. Zoals zijn er twee rijtjes: één met verschillende kindjes en hun gedrag, in de andere rijtje staan verschillende stoornissen. Wat hoort bij wat. De medewerker kiest 3 kindjes en bedenkt hoe daarmee om te gaan in het kinderdagverblijf.

Kinderen-met-bijzonder-gedrag-lijstje..... Kopieer en knip alle onderdelen los

Gedrag	Stoornis
Jasper klinkt net als een professor. Vriendelijke jongen die het liefst alleen speelt. Een beetje vreemd doet hij soms wel. Hij lijkt soms door zijn uitingen veel jonger dan hij is. Hij haat gymnastiek.	Stoornis in autisme spectrum (Asperger)
Sebastiaan valt en botst meer dan andere kinderen. Stilzitten is niet zijn lievelingsbezigheid en hij kan zomaar van zijn stoel vallen. Knippen en schrijven kost hem veel moeite. En waarom hebben niet alle schoenen klittenband of broeken elastiek i.p.v. knopen. Zijn lichaam zit onder de blauwe plekken en schrammen. Het liefst eet hij met zijn handen, bestek is alleen maar lastig. Leren zwemmen en fietsen duurt bij hem langer dan bij andere kinderen.	Motorische onhandigheid (DCD)
Liam vermijdt contact met zijn ouders en heeft over het algemeen ook weinig vertrouwen in andere mensen. Hij lijkt in een isolement te komen. Soms kan hij juist erg aan zijn ouders hangen omdat hij onzeker is over hoe en of zijn ouders op hem zullen reageren.	Onveilig gehecht
Kris is een aparte jongen. Soms loopt hij op zijn tenen. Doordat hij vaak bang of angstig is komt hij daardoor in driftbuien terecht. In een groep of met andere kinderen vindt hij het lastig aansluiting te zoeken. Hij snapt vaak niet wat erin de ander omgaat.	Autisme (PDD NOS)
Je moet hem constant in de gaten houden, omdat hij gevaar niet ziet. Hij raakt alles aan, zit overal op of onder. En straf lijkt geen indruk te maken.	Alle dagen heel druk ADHD
Emiel lijkt soms maar wat zitten te dromen. Hij is rustig en lief. Soms lijkt het net een sloddervosje, hij is veel spullen kwijt. Als hij echt wil kan hij wel geïnteresseerd zijn. Maar de dagelijkse dingen kosten veel tijd.	ADD

<p>Roos kan van een beetje boos zomaar omslaan naar een echte driftbui. Of als ze een beetje bang is snel in paniek raken. En haar dan troosten of rustig laten worden lukt dan nauwelijks. Fantasie en werkelijkheid haalt ze nog weleens door elkaar. Ze hoort soms stemmetjes in haar hoofd.</p>	<p>Kinderen met meervoudige complexe ontwikkelingsstoornis (MCDD)</p>
<p>Niels is nu niet meer te stoppen met praten, maar voordat op gang was dat duurde even. Hij vindt het lastig dingen te plannen. Kan de ene keer angstig dan wel zomaar uit het niets zeer boos worden. Hij is onrustig, impulsief en zijn tempo is laag m.b.t. werkjes. Rekenen sommen snappen, knutselen of schrijven gaat hem slecht af.</p>	<p>Kinderen met non verbale leerproblemen (NLD)</p>
<p>Bob ziet het altijd anders en werkt niet makkelijk mee. Zijn reactie is agressief en moeilijk voor zijn omgeving. De school en politie hebben al veel met de ouders gesproken of zijn afwijkend agressieve gedrag.</p>	<p>Kinderen met opstandig en antisociaal gedrag ODD CD</p>

Uitwerking per stoornis:

www.balansdigitaal.nl een vereniging voor ouders van kinderen met leer- en gedragsstoornissen, zoals ADHD, dyslexie en PDD-NOS. Informatie en ondersteuning voor ouders

Extra themabijeenkomsten: Zorgaanbod voor jonge kinderen / gezinnen

Tijdens gesprekken met diverse medewerkers kwam steeds naar voren dat er weinig bekend was over de diverse hulpverleningsorganisaties waarnaar verwezen kan worden of waar professionals zelf met vragen terecht kunnen. Om op deze vraag in te springen is er een thema bijeenkomst aanbod ontwikkeld. De volgende organisaties zijn besproken:

- ☞ **CJG** Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) is het centrale punt voor alle vragen over opvoeding en opgroeien. Voor ouders/verzorgers, voor jongeren zelf en voor professionals. U kunt er terecht voor advies, begeleiding en hulp, vanaf het begin van de zwangerschap tot aan het moment dat een kind volwassen is. Medewerkers van kinderdagverblijven, leerkrachten, en andere professionals kunnen ook bij het CJG terecht. Het bevorderen van de deskundigheid op het gebied van opvoeding en ontwikkeling van kinderen is een van de doelstellingen van het CJG.
- ☞ **Bureau Jeugdzorg:** Ieder kind heeft recht om uit te groeien en evenwichtige volwassene. Dat gaat niet altijd vanzelf. Soms is er hulp voor het kind of de jongere, soms ook voor het hele gezin. Al die soorten hulp bij elkaar noemen we jeugdzorg. Bureau jeugdzorg geeft toegang tot alle jeugdzorg in Nederland:
 - Het helpt kinderen en jongeren tot 18 jaar bij het opgroeien en ouders bij het opvoeden.
 - Het verwijst door naar andere zorgverleners.
 - Het beschermt en houdt toezicht.
 - Het Advies- Meldpunt Kindermishandeling (AMK) is een onderdeel van Bureau Jeugdzorg.
- ☞ **Lucertis:** Opgroeien is niet altijd makkelijk. In de ontwikkeling van kinderen en jongeren kunnen allerlei problemen ontstaan. Deze problemen kunnen voortkomen uit de omgeving of omstandigheden, maar vaak spelen aangeboren factoren ook een rol. Lucertis is gespecialiseerd in het behandelen van kinderen en jongeren met psychiatrische, ontwikkelings-, emotionele en/of gedragsproblemen en zo nodig ook hun omgeving. Een behandelaanbod kan beginnen bij diagnostisch onderzoek. Maar wij bieden ook ambulante en outreachende behandelingen, eventueel in deeltijd of klinisch.
Wij werken uitsluitend met specialisten op het gebied van kinder- en jeugdpsychiatrie, zoals kinder- en jeugdpsychiaters, kinderartsen, psychologen, orthopedagogen, vaktherapeuten, verpleegkundigen en maatschappelijk werkers. Uitgangspunt is dat uw kind de beste behandeling krijgt.
- ☞ **Auris:** Auris helpt mensen met communiceren. Of het nu gaat om gehoorproblemen, om spraak- en/of taal problemen of een vorm van autisme. Auris helpt door onderzoek te doen en begeleiding of zorg te geven. Ook biedt Auris passend of speciaal onderwijs. Door goed te luisteren naar de wensen en vragen van de klant en die te combineren met onze kennis en ervaring, bieden wij een passend aanbod. Mocht het nodig zijn dan doen we dit in samenwerking met andere organisaties. Auris is de professionele partner van mensen die ondersteuning nodig hebben bij horen, spreken of taal.
- ☞ **Integrale Vroeghulp (IVH) van MEE:** Bij zorgen over de ontwikkeling of het gedrag van jonge kinderen. Bij IVH werken een aantal organisaties samen. Ieder brengt zijn deskundigheid mee, om ouders te helpen in hun vraag/zoeken naar antwoorden.

Deel ontwikkeling

Stap themabijeenkomsten: Extra uitwerking voor de Voor en Vroegschoolse Educatie (VVE).

Tijdens de uitvoering van het project is het idee ontstaan om ook binnen de Voor en Vroegschoolse educatie vanuit het programma Startblokken hiermee aan de gang te gaan. De VVE staat voor Voor- en vroegschoolse educatie en houdt in dat kinderen op jonge leeftijd meedoen aan educatieve programma's. De doelstelling van het VVE beleid is om de ontwikkeling van kinderen uit autochtone en allochtone achterstandsgroepen zodanig te stimuleren dat hun kansen op een goede schoolloopbaan en maatschappelijke carrière worden vergroot. (Bron www.onderwijsachterstanden.nl)

Het leek de projectleiding een goed idee om het thema: Wie ben ik? uit te werken.

Met als doel: Meer te weten te komen uit welke culturen ouders vandaan komen. Maar ook welke opvoedvaardigheden daarin meespelen, welke op het KDV, welke in Nederland.

De pedagogisch medewerkers kregen de opdracht om de etniciteit van de groep uit te zoeken. Nadat een werkgroepje met de opdracht aan de gang ging bleek dat zij liever kozen voor het thema: Kamperen in het buitenland met een culturen feest als afsluiting.

Elk lokaal had zijn eigen land gekozen, doordat er bijvoorbeeld kinderen in de groep zaten die daar vandaan kwamen. Verder had iedere groep een tent in het lokaal opgezet en werd het lokaal geverfd in de kleur van het land. Er werden gedurende het thema liedjes vanuit de diverse landen gezongen die door ouders werden aangedragen. Er was gekozen voor de volgende landen: Brazilië, Nederland, Suriname en de Nederlandse Antillen.

Thema: Wie ben ik?

Opdracht 1:

Hoeveel kinderen heb je op dit moment op de groep?

Welke etniciteit * hebben deze kinderen?

Hoeveel kinderen....

Europees

0	NL
0
0

Arabisch

0	Marokkaans
0	Irakees
0
0

Aziatisch

0	Chinees
0
0
0

Overig:

0	Antilliaanse
0	Arubaans
0	Surinaams
0	Zuid Amerikaans
0	Noord Amerikaans
0	
0	

* Een **etniciteit** is een sociaal-culturele identiteit, een bepaalde groep mensen of een aantal bevolkingsgroepen verbindt.

Deel uitvoering

Stap themabijeenkomsten: Wie ben ik?

Welke etnische groepen komen erop het dagverblijf?

Groep	Baby groep	Dreumesgroep	Peutergroep	Verticale groep
<i>Ned</i>	14	14	24	14
<i>Duits</i>	1		2	
<i>Marokkaans</i>			2	1
<i>Afghaanse</i>			1	
<i>Engels</i>			1	
<i>Turks</i>			2	
<i>Somalische</i>			2	
<i>Irakees</i>			2	
<i>Surinaams</i>	3	3	4	2
<i>Chili</i>			1	
<i>Kaapverdiaans</i>			1	
<i>Antilliaanse</i>	4	8		4
<i>Indonesisch</i>		1		
<i>Indisch</i>		1		
<i>Russisch</i>	2			
<i>Brazilië</i>	1			
<i>Portugees</i>	1			
<i>Afrikaans</i>				2
<i>Dominicaanse</i>				1
<i>Servisch</i>				1

Dit formulier gaf de medewerkers een goed inzicht in de hoeveelheid en de diversiteit van het aantal etnische afkomsten binnen het kinderdagverblijf.

Deel uitvoering

Stap Video interactie begeleiding

Wat is er aanbod gekomen? Onderwerpen overzicht:

Er volgt een overzicht van de onderwerpen die zowel gefilmd zijn als besproken. Dit om een beeld te geven welke mogelijkheden/onderwerpen allemaal aanbod kunnen komen.

Fragment december 2010	Doel
Baby's tegenover elkaar en bij medewerker op schoot.	Invloed van waar leg je kinderen neer.
Baby's met Mozart.	Invloed van muziek en ligging.
Dreumes verschonen en een verdrietig kindje.	Taken en pedagogische handelingen, hoe stem je die op elkaar af.
Peutergroep speelt aan tafel en medewerker helpt jongen met jurk.	Multitasken van medewerker. Hoe verbaal/communicatief ben je naar kinderen. Het geluid van de groep en ook het stemgebruik van de medewerksters.
Verticale groep medewerkers zijn met taken bezig en kinderen zitten onder in het speelhuis.	Deze kinderen handelen en worden niet door medewerkers gestimuleerd, omdat zij met eigen taken bezig zijn. Bespreken van balans m.b.t. taken in de groep en het stimuleren van het spel in de groep.

Fragment januari 2011	Doel
Dreumesgroep eten; wel of niet eten van bakje fruit en het weghalen ervan?	Mogelijkheden van eten aanbieden en eten weghalen bespreken.
Babygroep fruithap en doekje, medewerker geeft baby non verbaal voeding.	Communiceren met baby's tijdens het voeden.
Peutergroep: doel van spel n.a.v. billen doekje verschonen en het sturen van medewerker bij de treinen.	Het wel of niet beïnvloeden van het spel van de peuter.

Fragment februari 2011	Doel
Baby 1 kind op de arm inslaap laten vallen? Speen uit de mond wel of niet.	Bespreken van baby's inslapen vallen, veiligheid bieden en speen gebruik.
Verticale groep: gesprek over een kapotte mok.	Belang van spontane communicatie Het kon nog veel meer uitgewerkt worden. Kinderen vinden kapotte spullen heel interessant wordt je niet boos, verdrietig ... Kinderen laten voelen dat hij kapot is.
Een kindje zit aan het andere kindje.	Communicatie en oplossing: Zeg maar tegen hem dat je dat niet wil (prima om zelf redzaamheid te stimuleren maar benoem baby die aan het kindje zit eerst (vind je het fijn om aan hem te zitten, vind jij dat ook prettig? Nee, nou zeg maar dat je het niet wilt dat hij aan je zit. Als je deze handelingen doet blijf erbij staan en verzet kindjes die aan elkaar blijven zitten of te dicht bij elkaar zitten).
Lang zitten aan tafel en een kindje dat het nog niet kan.	Communicatie hierover i.p.v. steeds negatief: blijf nou zitten, ik zie (andere kindjes die wel goed zitten benoemen en veel aandacht geven i.p.v. negatieve aandacht naar gedrag wat steeds herhaald wordt).
Snoeten poetsen.	laat kinderen wanneer het lang duurt mee helpen en bespreek je handelingen.
Kinderen willen kleien maar pedagogisch medewerker is nog niet klaar.	

Dreumes groep: snoeten poetsen en ouder in de groep en K3 aan. Medewerker praat met kinderen maar andere collega doet haar handelingen zonder te praten met kinderen. Ouder op de groep.	Wat kan je erbij laten zitten of het kindje snel helpen zodat ouder zelf weg kan, want vaak geeft het ruis op de groep. Na het lange stil zitten is bewegen heel leuk, kan natuurlijk ook even naar buiten gezond en goed voor vertering.
Peutergroep: Medewerkers laat peuter boekbespreking doen.	Door overige materiaal weg te halen en goede aandacht voor kind dat boekleest.

Fragment Maart 2011	Doel
Baby groep: er wordt een baby verschoont, en er valt een baby die probeert te staan om.	Overzicht in het lokaal.
Dreumesgroep: uitdelen van traktatie en mee zingen.	Het mee laten helpen van dreumessen en peuters. Let wel op je communicatie nivo. Vaak te hoog en onduidelijk m.b.t. de opdracht. Kindje steekt bv snoep zelf in de mond i.p.v. uit te delen.
Peutergroep mee tellen.	Cognitieve ontwikkeling van peuters. Peuters tellen vaak 1,2,3,5 etc en slaan dan getallen over. Hoe reageer je hierop en wat kan je verwachten. Het is goed om tellen en vingers erbij te gebruiken maar het zijn wel twee verschillende dingen. Tellen is als een opzeg versje, het ook weten en snappen dat het getal 3 ook 3 dingen/vingers in houd is nog een moeilijk concept voor peuters.
Buiten spelen, kindjes die veiligheid zoeken en pedagogisch medewerker let op 4 kindjes (2 baby's) buiten te gelijk.	Het combineren van overzicht op de kinderen buiten en het stimuleren van spel is soms een belangrijke uitdaging.

April Ontwikkeling nieuwe werkvorm VIB

De behoefte om de inhoud te veranderen kwam na 4 maanden. Een andere invulling door wetenschappelijke onderzoeken te betrekken bij de beelden, komt het zien en het weten dichter bij elkaar te staan.

Opdracht: Welke elementen maken een KDV dag goed en welke niet. Zo wil ik met hen kijken of ze invloed kunnen uitvoeren op een dag en hoe ze die beleven. Is de oorzaak gerelateerd aan het kind of aan de leidster of de organisatie.

Fragment april 2011	Doel
Voorleesmomenten zowel in de peutergroep, als in de verticale groep.	Op welke plekken binnen het gebouw kan je voorlezen en welk effect het dit. Gebruik het gebouw beter bij je activiteiten, zodat het zowel voor kinderen als medewerkers elke dag een verrassing is en geen sleur.
Buitenspel van 3 groepen.	Het belang van elke dag naar buiten gaan van de KDV groepen, maar ook de begeleiding daarvan.

Mei 2011

Is er gekozen om 2 pedagogische elementen aanbod te laten komen:

1. Wetenschappelijke onderzoeken
2. Sociale kaart wat doe je met een kind die opvallen?

Met pedagogisch medewerkers zijn de beelden van kind X besproken. Het gedrag van dit kindje werd als zeer storend ervaren. Door het bespreken van de beelden kwam goed naar voren dat de berispingen die hij kreeg niet altijd binnen kwamen. Verder is geadviseerd om daar op een andere manier mee om te gaan en de ouder erbij te betrekken.

Nieuwe ontwikkelingen m.b.t. de ontwikkelingspsychologie:

De bron van deze informatie komt van de site: Kleine Ontwikkelingspsychologie van Rita Kohnstamm. Op deze site vindt u korte berichten over recente onderzoeksgegevens, nieuwe theorieën en actuele voorbeelden. Het doel om deze te willen gebruiken is:

Doel: Kennisverwerving van pedagogisch medewerkers vergroten geeft meer inzicht omtrent omgaan met verschillende soorten gedrag van kinderen.

De artikelen werden samen gebruikt met het videomateriaal waarin de onderwerpen die te spraken kwamen te zien waren. Hieronder volgen 3 voorbeelden van artikelen die gebruikt zijn.

In **artikel 1** kwam naar voren dat kinderopvang niet alleen is om kinderen van ouders buitenhuis werk op te vangen, maar tevens de cognitieve ontwikkeling gestimuleerd kan worden van deze kinderen. In het onderzoek werd gekeken naar kinderen met medewerkers die educatieve aandacht gaven en medewerkers die weinig met de spelende kinderen bemoeiden. Bron: Nina C.Chien e.a. Children's Classroom Engagement and School Readiness Gains in Prekindergarten. *Child Development*, 81, 5, 1534-1549, 2010

Artikel 2: Het belang dat volwassenen baby's wijzen op dingen. Het gebaren maken bij de taal. (Bron: Jennifer M.D. Yoon e.a. (2008) Communication-induced memory biases in preverbal infants. *Proceedings of the National Academy of Sciences of the USA*, 105, 13690-13695. Meredith L. Rowe & Susan Golin-Meadow (2009) Differences in Early Gesture Explain SES Disparities in Child Vocabulary Size at School Entry. *Science*, 323, 5916, 951-953)

Artikel 3: Doordat sommige dreumessen in korte tijd zoveel meer kunnen (lopen, rennen, klimmen, praten, zelf eten) dan toen ze baby waren raken ze overweldigd. Dit kan resulteren in lastig gedrag. Veel volwassen ergeren zich hieraan of reageren boos. Dit blijkt uit onderzoek het tegenovergestelde effect te hebben. Zoontjes van straffende ouders waren banger en schuwer dan zoontjes van kalmerende ouders. De eerste groep jongetjes leerde door de aanpak van de ouders niet zoals de tweede groep om te gaan met hun prille, maar heftige emoties. (Bron: Jennifer Engle & Nancy McElwain: Parental Reactions to Toddlers' Negative Emotions and Child Negative Emotionality as Correlates of Problem Behavior at the Age of Three. *Social Development*, 10, 2, 2011)

Deel instrument Stap video interactie begeleiding (VIB)

Deel factoren die het werken (kunnen) beïnvloeden:

Wat maakt een KDV dag een leuke/goede dag?	Wat maakt een KDV dag een minder goede /leuke dag?

Deel uitvoering

Stap: Ouderavond

Algemeen: Welkom heten, programma toelichten, opvoedonderdelen en film laten zien.

Opvoedonderdeel bestond uit de volgende onderdelen:

- ⇒ Lijstje algemene opvoedvaardigheden,
- ⇒ Top 3 meeste uit,
- ⇒ Stukje theorie,
- ⇒ Ouders gaan aan de slag met zijn drieën om de tekeningen,
- ⇒ Handelingen ook laten zien,
- ⇒ Verbinden van ouders naar Kinderdagverblijf.

Deel uit aan ouders en laat ze kiezen

Top 3 lijst van meest gebruikte opvoedvaardigheden thuis:
1.
2.
3.

Opvoedvaardigheden die aanbod kwamen met ouders waren dezelfde als de themabijeenkomsten van pedagogisch medewerkers. Voor meer informatie zijn verschillende opvoedcursussen van het Nederlands Jeugd Instituut te gebruiken zoals bijvoorbeeld: Opvoeden en Zo! Bron: www.opvoedenenzo.nl

De verschillende opvoedstappen die van belang zijn:

- . Bekijken en benoemen van gedrag van kinderen zonder te oordelen,
Positief benaderen,
Regels , grenzen stellen en verbieden,
Creatief opvoeden Afleiden en Negeren gedrag niet kind en Humor,
Straffen: iets afnemen of apart zetten,
Voorkomen van straf.

Bekijken en benoemen van gedrag: van kinderen zonder te oordelen. Zeggen wat je ziet gebruik taal om te verwoorden wat er te zien is.....

Opvoeden positief beginnen: Zien wat kinderen doen, aandacht geven, belonen en prijzen: Hoe en waarom doe je dat?

Waarom?

- Zelfvertrouwen,
- Zelfbeeld,
- Sfeer in huis wordt beter,
- Kinderen leren meer van positief gedrag dan van negatief gedrag. Wat ging er wel goed?

Hoe doe je dat?

1. Ik zie dat je (ik vorm)
2. Wat (benoem gedrag)

3. Geef compliment
4. Waarom vind je dat fijn?

Regels en grenzen stellen, verbieden en consequent zijn: Ik word er soms zo moe van....

Grenzen stellen:

- Bedenk van tevoren wat je wel/niet oké vindt,
- Maak een regelafspraken lijstje,
- Jonge kinderen moeten regels leren. Vanaf ongeveer 1,5 jaar 2 jaar regels zaaien (dus de regel steeds uitleggen), 2 jaar groeien (het kind helpen te herinneren aan de regel) daarna oogsten (de regels moeten er nu echt inzitten).

Verbieden stappen:

1. Zeg duidelijk NEE, (1 x keer)
2. Praat in de ik-vorm.
3. Benoem: Wat er niet mag.
4. Waarom het niet mag.
5. Begrip hebben voor de teleurstelling/ emotie.
6. Biedt een alternatief.
7. Indien het kind niet reageert, vraag het kind te herhalen wat je net gezegd hebt. Dit om te checken of de informatie binnen is gekomen.

Consequent zijn: Zeg wat je doet en doen wat je zegt!!!

Kinderen worden zeer moe van inconsequente ouders, dan mag het wel dan weer niet. Kinderen vragen om duidelijkheid. Gebruik je stem en houding hierbij.

Creatief opvoeden: Afleiden, negeren gedrag niet kind en gebruik humor

Probeer vooral bij jonge kinderen hun gedrag af te leiden en niet het kind af te keuren. Probeer het kind naar een andere onderwerp toe te leiden. Hiervoor is creativiteit nodig. Bijvoorbeeld wat zie ik daar nou ... of heb jij een rood sokje aan... Maar ook humor gebruiken, grapjes maken vooral als een kind moe is. Ga de strijd niet aan wanneer je duidelijk bent geweest.

Als de regels/grenzen worden overtreden dan naar de volgende stap: straffen.

Straffen: iets afnemen, iets laten herstellen en apart zetten. Het ene kind reageert al genoeg met het afnemen. Het andere kind met een time out geven. Je doet dit als het kind uit de situatie gehaald moet worden en soms jezelf ook even.

Maar gebruik straf niet te vaak anders werkt het niet.

- **iets afpakken/iets leuks afnemen**, als het voorwerp leidt tot ruzie/negatief gedrag kan je het afpakken. Gooi geen voorwerpen weg, maar zeg duidelijk dat het nu niet lukt en dat het weg wordt gehaald en bij positief gedrag kan het weer tevoorschijn komen. Als het negatieve gedrag niet stopt kun je ook iets leuks afnemen, ook hier werkt terug verdienen vooral bij oudere kinderen. Zij moeten laten zien welk gedrag wel wenselijk is.
- **negeren**, het kind geen aandacht geven, doorgaan met wat je aan het doen bent. Bij negeren wordt het zeuren altijd eerst erger.
- **apart zetten**, korte time out voor ouder en kind, gebruik wekker en vooraf waarom achteraf goedmaken.
- **slaan**, geef zelf het goede voorbeeld, door te slaan laat je zien dat je negatief gedrag/ruzie oplost met lichamelijke agressie. Loop liever even weg om tot beheersing te komen.
- **denk na over welke straf past**, neem daarvoor even de tijd en zegt: ik denk even na welke straf je hiervoor ...
- **kind zelf een straf bedenken**, bij grotere kinderen werkt het goed dat zij ook zelf kunnen meedenken welke straf zij verdienen.

- **Voorkomen van straf** Soms kun je situaties veranderen zodat je vooraf ingrijpt en niet wacht tot het tot straffen hoeft te komen. Ombuigen van het spel of bepaalde kinderen die bij elkaar botsten laten spelen terwijl je in de buurt bent.

Ik heb alles al geprobeerd maar niets werkt! Zoek hulp, blijf er niet mee rond lopen....

Deel uitvoering Stap evaluatie

De volgende effecten zouden na het project verbeterd moeten zijn:

- Kennis en inzicht van de problematiek bij medewerkers, inventarisatie rondom opvallend gedrag d.m.v. scan gesprekken en enquête.
- Opvoedvaardigheden bij medewerkers vergroten,
- D.m.v. thema avonden en video interactie begeleiding is dit in ontwikkeling.
- Opvoedingvaardigheden bij ouders verbeteren,
- Ouderavonden,
- Op individuele basis .
- Ouderbetrokkenheid bevorderen,
- Individuele basis gestart.
- Het probleemgedrag bij kinderen terugdringen tot leeftijdsadequaat gedrag,
- Aanpak individueel gestart.

Uitwerking tussentijdse evaluatie:

Activiteit 1 Ondersteuning medewerkers

Doel kennis vergroten d.m.v. thema- avonden. (cultuur en probleemgedrag)

Kennis vergroten

Heeft op 2 avonden plaatsgevonden: thema van de avonden zijn bijgesteld n.a.v. screening. Om de thema avonden een goede invulling te geven, heeft er eerst een scan en enquête onder de medewerker plaatsgevonden. Hieruit bleek dat er vooral veel behoefte was aan kennis en mogelijkheden m.b.t. moeizaam gedrag kinderen en het beter benutten van opvoedvaardigheden. Hierdoor is er een extra thema avond toegevoegd als basis voor dit gehele project.

Activiteit plaatsgevonden binnen tijdlijn:

1ste avond Opvoedvaardigheden benutten op een kinderdagverblijf.

Resultaat:

- uit de eerste avond (opvoedvaardigheden avond) kwam duidelijk naar voren dat opvoedvaardigheden naar eigen inzicht gebruikt worden. Algemene richtlijnen ontbreken hiervoor. (zie deel evaluatie themabijeenkomsten)
- Dit heeft geleid tot het maken van een handleiding met opvoedvaardigheden.

2de avond: Opvoeden in andere culturen

Resultaat:

- Uit de culturen opvoedtest bleek dat medewerkers er onder het te verwachten niveau scoorden.
- De beoogde avond was niet voldoende om dit niveau op peil te krijgen. Het vervolg op de avond wordt verder in de groepen uitgewerkt door middel van het Voor en vroegschoolse educatie thema: Ik ga op reis!

Extra: Avond met als onderwerp omgaan met probleemgedrag

Extra: Zorgaanbod voor jonge kinderen / gezinnen

Extra: VVE Thema: Wie ben ik?

Ondersteuning op de werkvloer

Opvoedingsvaardigheden vergroten door middel van videobeelden (Video interactie).
Directe begeleiding op de werkvloer.
Activiteit plaatsgevonden binnen tijdlijn:

Fase 1: Video interactie met pedagogisch medewerkers is gestart, groepsgewijs. Alle groepen worden gefilmd en specifieke scènes worden besproken. Met als doel: objectief leren observeren, beoordelen van de genomen handelingen en zelfreflectie n.l. hoe zou jij deze situatie aanpakken c.q. oplossen. Dit proces loopt nog verder door tot het einde van het project. Mogelijk wordt het proces in de loop van de tijd bijgesteld i.v.m. sociaal wenselijk gedrag tijdens het filmen.

Fase 2: N.a.v. de besprekingen van de video wordt het materiaal ontwikkeld dat door medewerkers op de werkvloer te gebruiken is.

Resultaat: Het probleemgedrag is afgenomen tot leeftijdsadequaat niveau. Dit willen wij meten door tussentijdse gesprekken en tot nu toe gedane acties n.l. thema avonden en VIB.

Activiteit 2:

Ondersteuning voor ouders:

Fase 1: huisbezoek bij ouders met kinderen die opvielen in de groep.
Fase 2: algemene ouderavond met opvoedvaardigheden, komt nog.

Resultaat: Opvoedingsondersteuning aan ouders bieden.

Activiteit 3:

Programma met handvaten ontwikkelen om te gebruiken binnen de kinderopvang.
Activiteit: Onderzoeken naar essentiële opvoedverschillen, die tot mogelijk probleemgedrag leiden. In de praktijk onderzoeken wat voor soort handvaten er nodig zijn om het dit probleemgedrag om te gaan.

Deel ontwikkeling en instrument

Stap Evaluatie Tussentijdse evaluatie formulier pedagogisch medewerkers

Beoordeling rapportcijfer:

- 1 = Werkelijk niks aan gehad
- 2 = Niks aan gehad
- 3 = Zeer bijzonder weinig aan gehad
- 4 = Bijzonder weinig aan gehad
- 5 = Weinig aan gehad

- 6 = Iets aan gehad
- 7 = Wel wat aan gehad
- 8 = Veel aan gehad
- 9 = Heel veel aan gehad
- 10 = Enorm veel aan gehad

Activiteiten deel 1 Kennis vergroten en ondersteuning op de werkvloer	Beoordeling tussentijds en toelichting
Kennismaking, inventarisatie en (problemen) enquête	
Thema avond 1: Opvoedvaardigheden	
Thema avond 2: Pedagogische handelen en culturentest	
Individuele ouder- kind begeleiding opstartfase (indien sprake van is)	
Groepsvideo interactie begeleiding deel 1 en 2	

Activiteiten deel 2 Ondersteuning ouders	Beoordeling en toelichting
Ouderavond	
Thema avond 3 Omgaan met probleemgedrag	
Individuele ouder- kind begeleiding (indien sprake van is) vervolg	
Groepsvideo interactie begeleiding	

Deel evaluatie

Stap themabijeenkomsten:

Bijeenkomsten pedagogisch medewerkers.

Evaluatie eerste bijeenkomst

De bijeenkomst is gestart met samen eten. Daarna is een korte algemene info gegeven en de enquête besproken. Medewerkers herkenden zich in de uitslag van de enquête. Door duidelijk aan te geven welke onderdelen voor het project en welke voor de organisatie van belang zijn, kwam er verder geen discussie.

Bij de eerste opdracht ging ieder aan de slag. Bij het benoemen kwamen veel positieve handelingen naar voren, de eerste pedagogisch medewerker die begon was positief en al snel volgden alle andere pedagogisch medewerkers. Daarna kwam een rondje: wat voor handelingen doe je bij gedrag waar positief optreden niet meer werkt. Na de inventarisatie volgde een film: kijken naar kinderen en complimentjes maken. Er kwam discussie in de groep bij de vraag wat zie je. Drie pedagogisch medewerkers beoordeelden namelijk meteen het gedrag terwijl de opdracht was te benoemen wat je ziet en dus alleen handelingen benoemen, het was niet iedereen meteen duidelijk waarom deze oefening zo gedaan moest worden. Vervolgens kwam het item: hoe geef je complimentjes en waarom moet het waarom van een complimentje erbij. Vervolgens werd verbieden besproken. Sommige medewerkers hebben geen moeite met negatief gedrag van kinderen, doordat een medewerker met voorbeelden kwam werd het meer praktisch gericht. Ook elementen die zich afspeelen in kinderdagverblijf kwamen specifiek aan de orde.

Evaluatie tweede bijeenkomst

We begonnen met een terugblik op vorige keer. Toen snel aan de slag met de drie situaties zoals die in de praktijk kunnen voorkomen. Elke situatie werd apart besproken. Bij de eerste situatie speelgoed gooien, bleek een redelijk uniforme aanpak. Voorop staat dat ze de waarom vraag moeten ombuigen in: Wat gebeurde er? Er zijn pedagogisch medewerkers die vragen hoe emoties te kunnen verwoorden zonder dit zelf in te vullen zoals de vorige keer bleek. Om de situatie om te buigen en vervolgens grenzen te stellen. De andere situatie is een kind dat heerlijk eet maar de hele tafel ligt onder. De derde situatie is een ander kindje slaan. 3 groepjes medewerkers vonden het zelfstandig eten belangrijker dan het vuil/rommel erom heen. Een groepje medewerkers vond het niet kunnen en stelde regels en grenzen aan dit gedrag. Goed naar voren kwamen toen de verschillen.

Oplossingen situatie 1: Met speelgoed gooien

- Waarom gooi je?
- Zullen we het samen opruimen?
- Als het niet lukt zullen we de puzzel samen maken of andere speelgoed pakken?
- Als jij met speelgoed gooit dan gaat het kapot,
- Als je nog een keer gooit dan ruimen we het op,
- Uit de situatie halen en rustig blijven,
- Uit leggen hoe wij die situatie aan kunnen pakken,
- Samen opruimen,
- Waarschuwen dat het niet mag en waarom niet,
- Laten oprapen, desnoods samen.

Oplossingen situatie 2 andere kindje slaat kleiner kind, medewerkster loopt weg:

- Je draait je om en vraagt, wat is er met Pietje nou gebeurd? Waarom huilt hij?
- Wel: ik vind het niet fijn dat je kindjes pijn doet, zeg even sorry en geef een kus,
- Niet ik heb het niet gezien maar ik vind het niet fijn als kindjes elkaar pijn doen,
- Dit zie je niet want je loopt weg,
- Proberen te achterhalen wat er gebeurd is, weet iemand wat er gebeurd is?
- Baby troosten, andere kind aanspreken,
- Bij herhaald gedrag time out,
- Proberen te voorkomen,

- Aandacht geven, uitleggen, waarschuwen en troosten,
- Hoe moet het in deze situatie gericht op goed maken,
- Positief vanwege het leeg eten van het bord,

Oplossingen situatie 3 eten met de tafel vol

- Positief benaderen wat goed dat je je bord leeg hebt en met je lepel eet,
- Tussendoor zeggen we: je beker met twee handjes vasthouden,
- Zit smakelijk te eten, Smaakt het? Is het lekker? Zullen we de tafel schoonmaken? Wil je nog nieuwe melk? Stukjes naast je bord zullen we die op je bord leggen?
- Rustig blijven,
- Waarschuwen, uitleggen en uit de situatie halen, (bord/eten weg)
- Oogcontact maken,
- Niet gezien wat er gebeurd is, wel baby troosten.

We hebben een aantal algemene stappen bekeken, wat doe je wel en wat niet en waarom.

Na een korte pauze zijn we door gegaan met de culturele opvoedtest. In kleine groepjes was het de bedoeling dat men stellingen zou indelen naar cultuur als bv: Europese/ Aziatische/ Arabische/Afrikaanse. Ze vonden deze opdracht lastig om de te doen. De score was:

Groep 1:	14 goed van de 23 vragen.
Groep 2:	11 goed van 23 vragen.
Groep 3:	8 goed van de 23 vragen.
Groep 4:	12 goed van 23 vragen.

Na de verschillen te hebben besproken, is er afgesproken om de vervolgoopdracht verder uit te voeren op de groep. Namelijk welke culturen zitten er allemaal in je groep en wat weet je ervan?

Literatuur

Balans:

Landelijke vereniging voor ouders van kinderen met ontwikkelingsstoornissen bij leren en/of gedrag, waaronder ADHD, dyslexie en PDD-NOS.

<http://www.balansdigitaal.nl>

De Kleine Ontwikkelingspsychologie:

Deze site hoort bij de drie delen Kleine Ontwikkelingspsychologie. Hier vindt u korte berichten over recente onderzoeksgegevens, nieuwe theorieën en actuele voorbeelden. Zo blijft u op de hoogte van de laatste ontwikkelingen

<http://www.kleineontwikkelingspsychologie.nl>

Opvoeden & zo:

Opvoeden & Zo is een laagdrempelige cursus voor ouders van kinderen in de basisschoolleeftijd van het Nederlands Jeugd Instituut.

<http://www.opvoedenenzo.nl>

Peuter in Zicht:

Van Bruijn, N. de uitgegeven door het Nederlands Jeugd Instituut. Is een draaiboek voor cursusleiders hoort bij de cursus Peuter in Zicht, een cursus voor ouders van peuters www.nji.nl

Als kinderen niet luisteren

Hans Janssen, Rondom het kind.

Eva& Relatie : Eva Magazine culturele opvoedverschillen.

SKON:

Video interactie voor kwaliteitsverbetering www.skon.nl